O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2004 йил 30 апрель

№ 17-18 (460-461)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Сотувда эркин нархда

ВАТАНИМИЗНИНГ ТИНЧЛИГИ ВА ХАВФСИЗЛИГИ ЎЗ КУЧ-ҚУДРАТИМИЗГА, ХАЛҚИМИЗНИНГ ҲАМЖИҲАТЛИГИ ВА БУКИЛМАС ИРОДАСИГА БОҒЛИҚ

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессияси тўғрисида

АХБОРОТ

29 апрель куни Тошкентда иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессияси ўз ишини бошлади.

Парламент сессияси ишида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иштирок этмоқда.

Мажлислар залида Вазирлар Маҳкамаси аъзолари, марказий ташкилотлар раҳбарлари, хорижий давлатлар элчилари ва дипломатик корпуснинг бошқа вакиллари, мамлакатимиз ва чет эл оммавий ахборот воситалари мухбирлари ҳозир бўлган.

Сессияни Олий Мажлис Раиси Э.Халилов бошқармоқда.

Олий Мажлис сессиянинг ишчи органи Котибиятни ташкил этди, кун тартибини тасдиқлади.

Сессия иштирокчилари депутат Й.Сулаймонов хотирасини ёд этдилар.

Сўз Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга берилди.

Давлатимиз раҳбари жорий йилнинг март ойи охири апрел ойининг бошида мамлакатимизда рўй берган ва бегуноҳ одамларнинг қурбон бўлишига олиб келган фожеали воқеаларга принципиал сиёсий баҳо берди. Ўзбекистон Президенти бу террорчилик ҳаракатларини жамиятимиздаги тинчлик ва барқарорликни бузиш, халқимизни дунёвий, демократик ривожланиш йўлидан қайтаришга уриниш сифатида баҳолади. Мамлакатимиз раҳбари халқаро террорчилик, экстремизм ва диний ақидапарастликнинг намоён бўлиш сабабларини чуқур ва батафсил таҳлил қилиб, улар Ўзбекистоннинг бугунги куни ва келажаги учун хавфли эканлигини қайд этди. Ислом Каримов мамлакатимизда хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш ҳар бир фуқаронинг зиммасидаги масъулиятли бурч эканлигини таъкидлаб, сессия қатнашчиларини бундай таҳдидларга қарши курашни кучайтиришга чақирди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси А.Орипов, Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори Н.Иброҳимов, Ўзбекистон туманидаги 30-мактаб директори М.Анварова, Навоий кон-металлургия комбинати бош директори Н.Кучерский Президент Ислом Каримов нутқида баён этилган фикрларни қўллаб-қувватлади ва Олий Мажлиснинг Ўзбекистон фуқароларига Мурожаатномасини қабул қилишни таклиф қилди.

(Давоми 2-бетда)

Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессиясидаги нутқи

Ассалому алайкум, ҳурматли депутатлар!

Қадрли дўстлар!

Барчангиз яхши хабардорсиз шу йилнинг 29-30 март ва 1 апрель кунлари мамлакатимизда содир этилган мудҳиш террорчилик ҳаракатлари оқибатида 9 нафар ички ишлар ходими ва 5 нафар фуқаро ҳалок бўлди.

Ана шу бегуноҳ қурбон бўлган инсонларнинг оила аъзолари ва яқинларига ўзимнинг номимдан, сиз, муҳтарам депутатларимиз ҳамда бугунги сессия мажлисида қатнашаётган барча иштирокчилар номидан яна бир бор ҳамдардлик билдиришга рухсат бергайсиз.

Мудҳиш ва қабиҳ ният билан уюштирилган бундай террорчилик хуружлари натижасида қурбонлар сони бундан ҳам кўп бўлиши мумкин эди. Аввало, Оллоҳнинг ўзи юртимизни асради, қолаверса, тинч, осуда ҳаётимизни ҳимоялаш, сақлаш учун азиз жонини берган ҳуқуқ-тартибот ходимларининг жасорати туфайли бунга йўл қўйилмади.

Ўзингиз фараз қилинг, Ромитан туманида террорчилар кўплаб портлатиш воситаларини тайёрлаб, одамлар гавжум жойларда қўпорувчилик уюштирмоқчи бўлган. Агар уларнинг машъум нияти амалга ошганида, яна қанча-қанча бегуноҳ инсонлар ҳалок бўлиши мумкин эди.

Ёки Тошкент шаҳрининг бир чеккасида тайёргарлик кўрган террорчиларнинг бошқа бир гуруҳи белига портлатиш воситаларини боғлаб, пойтахтимизнинг бозор ва майдонларида, жамоат жойларида портлашлар содир этганида, нима бўлиши мумкинлигини тасаввур қилиш қийин эмас.

Бундай даҳшатли вазиятни кўз ўнгидан ўтказганида, унинг оқибатлари ҳар қандай ақли расо одамни ларзага солиши шубҳасиз. Шундай ваҳшийликларнинг олдини олиш учун жон фидо этган мард йигитларни хотирлар эканмиз, хаёлимизга беихтиёр, бу бегуноҳ инсонларнинг айби нима эди, ахир, уларнинг ҳам бола-чақаси, ёру дўстлари, бу ҳаётдан умидлари бор эди, улар ҳам бахтли бўлишга ҳақли эди-ку, деган армонли сўзлар келади.

Ана шундай юртдошларимиздан бири Қибрай тумани ички ишлар бўлимида хизмат қилган катта лейтенант Азизжон Турсунов оилада ёлғиз ўғил эди. Эндигина 27 баҳорни қаршилаган, ҳали уйланишга ҳам улгурмаган бу навқирон йигит террорчиларга қарши курашда мардона ҳалок бўлди.

Шайхонтоҳур тумани ички ишлар бўлимининг ходими, старшина Қодир Раҳмонов ҳам одамлар ҳаётини сақлаш учун жонини фидо қилди. Юраги беғубор, шоиртабиат бу инсоннинг уч фарзанди етим қолди, дилидаги не-не орзулари ушалмас армонга айланди.

Биз барчамиз эл-юртимизнинг тинчлиги ва осойишталигини асраш йўлида ўз ҳаётини бағишлаган милиция ходимларининг хотираси ва руҳи олдида умрбод қарздормиз. Бу фидойи инсонларнинг Ватан олдидаги хизматлари ҳеч қачон унутилмайди. Уларнинг жасорати юксак давлат мукофотлари билан тақдирланади, оиласи, фарзандлари доимо халқимиз, давлатимиз эътиборида бўлади. Мана шундай ўғлонларимизнинг жасорати туфайли ўнлаб, балки юзлаб юртдошларимизнинг ҳаёти сақлаб қолинди, ёвуз террорчилар ўз уясида янчиб ташланди.

Мен ҳаммамиз учун оғир бўлган бу йўқотишлар, бу воқеалар ҳақида, дунёдан бевақт кўз юмган одамлар ҳақида кўп ўйлайман. 1999 йилда Тошкент кўчаларида террор қурбони бўлган бегуноҳ юртдошларимизни, 2000 йилнинг ёзида Сариосиё ва Бурчмулла тоғларида жангариларга қарши курашда ҳалок бўлган жасур аскарларимизни ҳам доимо эслайман.

Мен бугун, шу юксак минбарда туриб, мана шундай мард ва ботир, эл-юртига садоқатли фарзандларни тарбиялаб вояга етказган ота-оналарга бош эгиб таъзим қиламан.

Қадрли ватандошлар!

Юртимиз тинчлигига, болаларимиз ва аёлларимиз, кексаларимизнинг осойишта ҳаётига кимки тажовуз қилган бўлса, муқаррар равишда ўз жазосини олиб келган ва бу сафар ҳам шундай бўлади. Жиноятчилар амалдаги қонунларимиз, халқаро ҳуқуқий нормалар асосида суд олдида жавоб беради.

Ҳаммамиз яхши тушунамизки, кўпдан бери чуқур тайёргарлик кўрилган, нафақат бизни, балки дунё аҳлини ҳам ларзага солган бу воқеаларнинг томирига етиб бориш, жиноятчиларнинг ҳақиқий башарасини фош этиш, адолатни жой-жойига қўйиш, бегуноҳ одамларнинг жавобгарликка тортилишига йўл қўймаслик буларнинг барчаси ўта мураккаб ва масъулиятли вазифа бўлиб, Бош прокуратура бошчилигида олиб борилаётган тергов жараёнини охирига етказиш учун муайян вақт беришни талаб қилади.

Ҳеч шубҳасиз, эл-юртимизга қарши қаратилган бу қабиҳ, ақлга сиғмайдиган разолатни ким ташкил этгани, бу ишга ким раҳнамолик қилгани, маблағ ва қурол билан таъминлагани, уни амалга ошириш учун кимлар жалб қилингани, бу қўпорувчиликни уюштириш учун улар қаерда, ким орқали ва қайси йўл билан, қайси лагерь ва полигонларда тайёргарлик кўргани ҳақида тергов ўз хулосасини чиқаради ва суд бу жиноят бўйича сўнгги нуқтани қўйганидан кейин халқимизга, халқаро жамоатчиликка маълумот берилади.

Мен бугун тергов материалларига асосланган ҳолда, бир нарсани аниқ айтишим мумкин: ҳар томонлама пухта тайёрланган бу жиноий ҳаракатларнинг илдизи мамлакатимиз ташқарисида жойлашган халқаро террорчилик ва экстремизм марказларига бевосита бориб туташмоқда. Буни тасдиқлайдиган далил-исботлар етарли.

Бугун биз ана шу фожиали воқеалар ҳақида гапирар эканмиз, мен учта муҳим масалага эътиборингизни жалб қилишни, буларга жавоб топишни зарур деб биламан. Бу ёвуз ҳаракатлар кимга қарши ва нимага қарши қаратилган? Ва уларнинг охир-оқибат мақсади нима?

Битта масала барчамизга аён бўлиши керак. Бу портлашларни кўр-кўрона бажарган, онги паст, калтабин, мияси заҳарланган ижрочилар бор. Шунингдек, буларни уюштириб, ўз халқига қарши жиноятга йўллаган ташкилотчи ва раҳнамолари ҳам борки, уларни бир-биридан ажратиш, ҳар қайсисига алоҳида баҳо бериш зарур.

(Давоми 2-бетда)

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ўзбекистон фуқароларига МУРОЖААТНОМАСИ

Азиз ватандошлар!

Бугун башарият ўзига хос ва зиддиятли бир даврда яшамоқда.

Бир томондан, илм-фан ва техника, юксак технологиялар тараққий этиб, инсонпарварлик ғоялари, демократик қадриятлар, ўзаро ҳамкорлик дунё бўйлаб қарор топиб бормоқда. Айни вақтда ер юзининг турли минтақаларида қуролли можаролар рўй бераётгани, халқаро терроризмнинг янги-янги хуружлари оқибатида минг-минглаб одамларнинг ҳаётдан кўз юмаётгани ҳам шу замоннинг аччиқ ҳақиқатидир.

Бундан бир ой аввал мамлакатимиз пойтахтида, Бухоро ва Тошкент вилоятларида содир этилган, бир қанча бегуноҳ юртдошларимизнинг умрига зомин бўлган фожиали воқеалар ҳам бу ёвуз балонинг яна бир манфур намойишидир. Биз терроризм қурбони бўлган ана шу инсонларнинг, ёвуз кучларга кўксини қалқон қилиб, Ватанимиз хавфсизлиги, мамлакатимиз фуқароларининг ҳаётини асраш йўлида жонини фидо этган тинчлик посбонларининг оила аъзоларига, қариндош-уруғларига чуқур ҳамдардлик изҳор этамиз. Бу юртдошларимизнинг номлари ва хотираси қалбларимизда абадий яшайди.

Ушбу мудҳиш ҳодиса рўй берган куннинг ўзидаёқ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов раҳбарлигида махсус ҳукумат комиссияси тузилиб, зудлик билан барча зарур чора-тадбирлар амалга оширилгани қўпорувчи кучларнинг пайини қирқиш, яна қанча ёвузликларнинг олдини олиш ва бартараф этиш имконини берди.

Биз - халқ ишонч билдириб сайлаган ва унинг хоҳиш- иродасини ифода этувчи Олий Мажлис депутатлари бу қабиҳ хуружни Ўзбекистондаги барқарорликни кўролмайдиган сиёсий кучлар ва халқаро экстремистик марказлар томонилан эл тинчлигини бузиш, одамларнинг юрагига ғулғула ва ваҳима солиш, уларнинг мамлакатимизда олиб борилаётган ички ва ташқи сиёсатга бўлган ишончини сўндириш, халқимиз танлаган демократик тараққиёт йўлига ғов бўлиш мақсадида олдиндан тузилган режа асосида амалга оширилган террорчилик ҳаракатлари, деб баҳолаймиз ва кескин қоралаймиз.

Республиканинг шаҳар-қишлоқларида, маҳалла ва турар-жойларда сайловчилар билан бўлган учрашувларда билдирилган фикрларга суяниб, биз шуни қатъият билан айта оламизки, халқимизнинг тинч ва осойишта ҳаётига тажовуз қилишга уринаётган шахслар ҳеч қачон ўзининг қора ниятига етолмайди.

Биз юртимизнинг хавфсизлиги ва тинчлигини таъминлаш, Ватан қудратини ошириш, маърифий дунё халқлари яшаётган фаровон ҳаёт даражасига эришиш учун бугун Ўзбекистонда давлатимиз раҳбари бошчилигида ўтказилаётган изчил сиёсатни қўллаб-қувватлаймиз, халқимизни бу йўлда янада жипслашишга, юртимизга қўл кўтарган разил кимсаларга кескин зарба бериш учун ҳар доим тайёр туришга чақирамиз. Бебаҳо бойлигимиз бўлмиш фуқаролар аҳиллиги ва миллатлараро тотувликни янада мустаҳкамлаш ҳар қандай ёвуз кучларнинг хуружига қарши бизнинг энг муносиб жавобимиз бўлади.

Бунинг учун барчамиз ҳамиша ҳушёр, сезгир ва огоҳ бўлишимиз, террорчилик ва диний ақидапарастлик жаҳолатига, дин ниқоби остидаги бузғунчилик кўринишларига қарши курашда ҳокимият идоралари билан фаол ҳамкорлик қилишни, ўз уйимиз, маҳалламиз ва юртимизни ҳимоя этиш, асрашни муқаддас фуқаролик бурчимиз деб билмоғимиз лозим. Шуни алоҳида таъкидлаб айтамизки, муборак заминимизда бундай ёвузлик ва қабоҳатга йўл қўймаслик учун шу юртда яшайдиган, миллати, тили ва динидан қатъи назар, ҳар бир инсон бевосита масъулдир.

(Давоми 2-бетда)

Иқтисодий ислоҳотлар амалда

ЁРУҒ ЮЗ БИЛАН

йилни якунлашга бел боғлаган қуйичирчиқлик деҳқонлар далаларда зарбдорчасига тер тўкишмоқда

Мана бир неча йилдирки, Тошкент вилоятида пахта етиштириш режалари бажарилмай келмоқда. Бунинг объектив ва субъектив сабаблари бор, албатта. Аммо ҳар қандай шароитда ҳам, об-ҳаво ноқулайликларига қарамай Чиноз тумани заршунослари, мўл ҳосил етиштириб, уни қисқа муддатларда йиғиштириб олишда барчага ўрнак бўлиб келишяпти.

Туман пахтакорларининг эришиб келаётган муваффақиятларида уларнинг ишини тўғри ташкил қила олган ишчан, билимли, тажрибали, малакали раҳбар Рустам Холматовнинг ҳиссаси катталигини кўпчилик эътироф этмоқда.

Рустам Холматов ўтган йилдан бошлаб Қуйичирчиқ туманига раҳбарлик қилиб келяпти. У ҳоким бўлиб келгандан бошлаб, аввало асосий диққат-эътиборни одамлар турмуш шароитини яхшилаш, маданий-маиший соҳани ривожлантириш, қишлоқлар ва туман марказини ободонлаштиришга қаратди. Ўзлари ҳақида ғамхўрликни ҳис қилган қишлоқ меҳнат аҳли янада яхшироқ, самаралироқ ишлай бошлашди. Шу сабабли ҳам туманда ҳозир ҳар бир соҳада юксалишни кузатиш мумкин.

— Туман ерлари Сирдарёга яқин. Шу билан бирга анча пастликда жойлашган, — дейди биз билан суҳбатда Рустам Холматов. — Бу дегани ер ости сувлари анча саёз жойлашган, деганидир. Шу сабабли ҳам тумандаги кўплаб хўжаликларда ирригация ва мелиорация ишларини ниҳоятда сифатли ўтказиш талаб этилади. Мана икки йилдирки, ушбу ишларни юксак агротехника талаблари асосида ташкил этганимиз сабабли анчагина майдонлардаги ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаб олдик. Бу ўз навбатида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштиришнинг асосий шарти ҳисобланади.

Биз яқинда туманда бўлганимизда 14 минг 117 гектар майдонга 20 мартдаёқ сифатли қилиб чигит экиб бўлинганлигини айтишди. Қайси хўжаликка борманг, меҳнат maроми авжида. Трактор чиқмаган, одамлар ишламаётган пайкалнинг ўзини кўрмайсиз. Ҳамма бир тану бир жон бўлиб икки қулоқ бўлиб, саф тортиб тизилиб турган ғўзаларга дастлабки ишлов бериш билан овора.

— Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас, — дейди бизни дала чеккасида учратган "Дўстлик" ширкат хўжалиги раиси Мурод Турагалов. — Чунки деҳқоннинг ризқ-рўзи ҳам, фаровонлиги, иқболи ҳам пахтадан. Қолаверса, биз қанча мўл, сифатли, арзон "оқ олтин" етиштирсак, юртимизнинг иқтисодий қудрати шунча юксак бўлади. Кўпмиллатли хўжалигимизнинг ҳар бир аъзоси буни жуда яхши билади. Шу сабабли ҳам пахта хом ашёсини кўпайтириш учун барча зарур куч ва имкониятларни ишга соляпти.

Аслида раис бирмунча камтарлик қилди. Яъни, хўжаликда пахтачилик билан бир қаторда ғалла, шоли, сабзавот, полиз, маккажўхори, дуккакли экинлар, картошка етиштиришни ҳам юксалтиришда раҳбарнинг хизмати катта бўляпти. "Минг қўшчига бир бошчи" деганларидек, қишлоқ хўжалиги самарадорлигини оширишда тажрибали, тадбиркор, билимдон, ташкилотчи раҳбарнинг ўрни ўзгача. Буни Мурод Турагаловнинг омилкорлик билан олиб бораётган эзгу ишлари яққол кўрсатиб турибди.

Мурод Турагаловнинг асли касби муҳандис технолог. Бир неча йил вилоят агросаноат бошқармасида ишлаган. Ҳозир "Дўстлик" ширкат хўжалигини бошқармоқда. Халқимизда: "Техника деҳқон қаноти", деган гап бор. Чунки катта-катта майдонларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, тупроқ унумдорлигини ошириш, ерларни экишга тайёрлаш, экинлар парваришини мақбул муддатларда амалга ошириш, қолаверса, ҳосилни қисқа вақтда, нобудгарчиликсиз йиғиштириб олишда фақат техникага суяниб иш тутилсагина кўзланган мақсадга эришиш мумкин. Акс ҳолда қилинган меҳнату, сарф-харажатларга куйиб қолиш ҳеч гап эмас.

Буни яхши билган янги раис ишни бор техникани пухта созлаш, янгиларини келтириш улардан самарали фойдаланишни йўлга қўйишдан бошлади. Шу сабабли ҳам пахтакорлар барча майдонларга чигитни қисқа вақтда, оби-тобида экиб олдилар. Яхшилаб текисланиб унумдорлиги оширилган тупроққа тушган чигитлар ёппасига ундириб олинди.

Айни кунларда пайкалларда тракторларнинг гулдуроси бир дам бўлсада тинмайди. Бўлиқ кўчатлар ҳосил қилинган жойларда ниҳолларга дастлабки ишлов бериш уюшқоқлик билан олиб боріляпти. Механизаторлар ғўзани культивация қилиб, минерал ўғитлар билан озиқлантираётган бўлсалар, бошқалар ягана, чопиқ, бегона ўтларни йўқотиш билан шуғулланишмоқда.

Шунингдек, тумандаги "Ўжакент" ширкат хўжалигида бўлганимизда ҳам қайноқ меҳнат палласининг устидан чиқдик. Ўтган йилги қийин об-ҳаво шароитларига қарамай пешқадамлар сафида пахта тайёрлаш давлат режасини бажарган миришкорлар бу йил ҳар гектар ердан 26,5 центнердан хирмон кўтариш учун астойдил ҳаракат қилишяпти.

Хўжаликда чигит 100 фоиз ундириб олинган. Айни пайтда ғўзага дастлабки ишлов берилмоқда. Шунингдек, ғаллага баҳорги ишлов бериш, озиқлантириш, суғориш, бегона ўтлардан тозалаш каби тадбирларни бекаму-кўст адо этган деҳқонларнинг далаларидаги ғалланинг бошоқлари кўпайиб тобора тўлишиб бормоқда.

Ҳа, қуйичирчиқлик деҳқонлар жорий йилда барча соҳалар бўйича зиммаларига олган мажбуриятларини ортиғи билан адо этиш учун далаларда зарбдорчасига тер тўкишмоқда. Биз ҳам уларнинг эзгу ишларига омадлар тилаймиз.

Каримжон РИХСИЕВ,
"Адолат" мухбири

28 апрель куни Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясининг Олий Мажлисдаги депутатлар фракцияси аъзоларининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда мамлакатимиз парламентининг XIV сессияси кун тартибига киритилган масалалар ва қабул қилиниши мўлжалланган қонун лойиҳалари юзасидан фракциянинг умумий ёндашувлари тўғрисида партия Сиёсий Кенгаши биринчи котиби, фракция раҳбари, академик Турғунпўлат Даминов ахборот берди.

ФРАКЦИЯ ЙИҒИЛИШИ

Шундан сўнг Олий Мажлиснинг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси раиси вазифасини бажарувчи Абдурафиқ Аҳадов "Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2003 йилдаги ижроси тўғрисида", Ўзбекистон "Адолат" СДП Сиёсий Кенгаши котиби Дилором Тошмуҳамедова "Сиёсий партияларни молиялаштириш масалалари тўғрисида"-ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида батафсил гапириб берди.

Фракция аъзолари сессия муҳокамасидан жой олган барча масалаларни бир овоздан маъқулладилар. Ўз навбатида фракция йиғилишида сессия кун тартибига киритилган масалаларнинг ҳар бири партия Сиёсий Кенгаши котибиятининг кенгайтирилган йиғилишида атрофлича муҳокама этилиб, қатор таклиф ва мулоҳазалар билдирилганлиги эътироф этиб ўтилди.

Рустам ДОСТОН,
«Адолат» мухбири.

Қарор ва ижро

ҚАРҒА ҚАРҒАНИНГ КЎЗИНИ ЧЎҚИМАС ЭМИШ...

"Пахтабанк"нинг айрим вилоят ва туман бўлимларида ана шу нақлга амал қилинаётгани мижозлар эътирозига сабаб бўлмоқда

Мухбиримизнинг Қашқадарё вилоят адлия бошқармаси бошлиғи биринчи ўринбосари Баҳром Ҳайитов билан қилган суҳбати ана шу фикр атрофида кечди.

— Баҳром Омонович, Вазирлар Маҳкамаси "Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш бўйича республика мувофиқлаштирувчи кенгаши фаолиятини фаоллаштириш тўғрисида" қарор қабул қилганлигини ҳаммамиз яхши биламиз. Ушбу қарорнинг жойларда бажарилиши, хусусан банк муассасаларидаги ижроси қандай кечмоқда?

— Биласиз, мамлакатимизда тадбиркорлик кенг ривожланиб бормоқда. Янги корхоналар, фирмалар, хўжаликлар ташкил этилмоқда. Шундай шароитда банкларнинг вазифаси Ўзбекистон иқтисодиётига тадбиркорлар сармоясини жалб этиб, ундан ғоят самарали фойдаланишдан иборат. Бундан ташқари банклар қарор қабул қилишда қонун доирасида иш юритиши керак. Мижозларга тез ва сифатли хизмат кўрсатиш, улар билан доимо алоқада бўлиш зарур. Сабаби бизнеснинг равнақ топиши банкларнинг муваффақиятли ривожланишини ҳам таъминлайди. Буни кўпгина банк мутасаддилари унутиб қўйишаяпти шекилли, банклар фаолияти хусусида анчагина эътирозлар юз бериб турибди. Бошқармамиз ходимлари тадбиркорларнинг аризалари асосида тижорат банкларида текширишлар ўтказишганида бунга амин бўлдик.

Масалан, акциядорлик тижорат "Тадбиркорбанк"нинг Нишон бўлимида тадбиркорлик субъектларига кредит ажратиш ва ҳисоб рақамларини очишда ноқонуний йўл тутилган. Ходимларимиз банкирларга йўл қўйган хатоларини рўйрост кўрсатиб ўтдилар. Бўлим бошқарувчиси А.Абдиназаров ноқонуний иш юритилгани учун тақдимнома асосида "Тадбиркорбанк" бошқаруви томонидан ойлик иш ҳақининг 40 фоизи миқдорида жаримага тортилди.

Шу ўринда банкирларнинг ўзбошимчалиги ҳам мижозларни қаттиқ ранжитаётганини таъкидлаб ўтмоқчиман. "Ҳидир бобо" фермер хўжалиги раҳбари Н.Ҳидиров акциядорлик тижорат "Пахта банк"нинг янги Нишон бўлимига қарашли "Туркманистон" филиалида ҳисоб рақамини очиб, фаолият юритиб турган эди. Нима бўлдию, унинг ҳисоб рақамидаги пул филиалнинг собиқ ҳисобчиси Ш.Жўраев томонидан бошқа фирмага ўтказиб юборилади. Аввалига фермер маблағни ўз ҳисоб рақамига қайтаришларини бир неча бор илтимос қилиб сўрайди. Унинг истаги банкирлар томонидан қондирилмагач, бошқармамизга мурожаат қилди. Шундан сўнг ходимларимиз ўрганиш жараёнида фермернинг ҳисоб рақамидаги пул маблағи асоссиз равишда мулкдорнинг розилигисиз бошқа фирмага ўтказиб юборилганлигини аниқлашди. Банк мутасаддилари эса: "Чалкашлик бўпти тузатамиз" дея масъулиятдан қочмоқчи бўлишди.

Ходимларимиз камчиликни аниқлашгач, филиал собиқ ҳисобчиси Ш. Жўраевдан фермер фойдасига 580650 сўм миқдоридаги пул маблағини тўлиқ ундириб беришди. Шунингдек, бошқармамиз томонидан вилоят прокурорига Ш.Жўраевнинг ноқонуний фаолияти устидан Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 205 ва 209-моддалари билан жиноят иши қўзғатиш ҳақида таклиф киритилди.

— Бошқармага тушаётган ариза ва шикоятларнинг барчаси ўрганиб чиқилаяптими? Умуман, адлия бошқармаси томонидан мутасадди идораларга юборилаётган тақдимномалар натижаси қандай? Демоқчиманки, тақдимномага енгил-елпи, яъни юзаки жавоб қайтариш ҳолатлари ҳам кузатилаяптими?

Ўтган йили бошқармамизга тадбиркорлардан 200 га яқин ариза ва шикоятлар келиб тушди. Уларнинг барчаси ўрганиб чиқилди. Шуларнинг 72 таси бўйича ҳуқуқий тушунтиришлар берилди. 6 таси эса мутасадди идораларга жўнатилди. Шунингдек, бошқармамиз ҳузуридаги тадбиркорлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўлими "Ишонч телефони"га ишбилармонлар 43 марта мурожаат қилишди. Бунга жавобан, тезкор иш кўрилгани боис 29 нафар тадбиркорнинг бузилган ҳуқуқлари тикланди. 14 нафар тадбиркорга эса ҳуқуқий йўл-йўриқ кўрсатилди.

Шу билан бирга тадбиркорларнинг манфаатларини кўзлаб судларга 35921812,23 сўмлик жами 87 та даъво аризалари киритилди. 12 нафар мансабдор шахслардан тадбиркорларга етказилган 425000 сўм маънавий зарар ундириб берилди.

Кейинги вақтларда банк ходимлари томонидан тадбиркорларнинг қонун ҳужжатларида белгиланган вазифа ва ваколатларини амалга оширишга тўсқинлик қилиш, қолаверса, бошқарма томонидан киритилаётган тақдимномаларга юзаки жавоб йўллаш ҳолатлари ҳам кузатилаяпти. Масалан, акциядорлик тижорат "Пахтабанк"нинг Деҳқонобод бўлимидаги қонунбузилишлар фикримиз исботидир.

— Тўғри айтдингиз. Ҳақиқатдан ҳам шу банкнинг кредит бўлими бошлиғи ва ходимлари устидан илгари таҳририятимизга ҳам ариза ва шикоятлар тушган эди. Биз уларни ўрганиб чиқиб, банкирларнинг ноқонуний фаолияти ҳақида газетада танқидий мақола чоп қилган эдик. Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай яна бу ерда қонун бузилишига йўл қўйилибди-да?

— Энг ачинарли томони тадбиркорларнинг ҳуқуқлари поймол этилаяпти. Бунинг устига бўлим ходимларининг ҳуқуқбузарликларини "Пахтабанк" вилоят бошқармаси ҳам кўриб кўрмасликка олмоқда. Масалан, тумандаги "Алишер" деҳқон хўжалиги раҳбари А.Чориевнинг кредит ҳужжатларини кўриб чиқишда бўлим ходимлари қонун бузилиш ҳолатига йўл қўядилар. Вилоят адлия бошқармаси ходимлари бундай ноқонуний ҳолатни кўриб чиқиб, айбдорларга тегишлича чора кўриш учун "Пахтабанк" вилоят бошқармасига тақдимнома киритишган эди. Эътиборсизликни қарангки, қонун бузилганлиги учун айбдорларга чора кўриш ўрнига бошқармадаги мутасадди "жаноб"лар юзаки жавоб беришди. Сўнг бошқармамиз томонидан "Пахтабанк" вилоят бошқармасига яна қайта Вазирлар Маҳкамасининг "Ижро интизомини мустаҳкамлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарор талаблари бузилганлиги ҳақида тақдимнома жўнатилди. Шундан кейингина "Пахтабанк"нинг вилоят бошқармаси А.Чориевнинг кредит ҳужжатларини кўриб чиқишда хато ва камчиликларга йўл қўйгани учун Деҳқонобод бўлими бошқарувчиси вазифасини бажарувчи Т.Ҳамроев, кредит бўлими бошлиғи Р.Алиқулова ва масъул ходим Р.Мўминоваларга "ҳайфсан" бериб бошқарманинг 1-тоифали мутахассиси Б.Тўраевни "огоҳлантириш" билан сийлашибди. "Қарға қарғанинг кўзини чўқимайди, деб шунга айтсалар керак-да!".

Менимча, "Пахтабанк"нинг Деҳқонобод бўлими, хусусан кредит бўлими ходимларининг ўзбошимчалиги, тадбиркорларга кредит ажратишдаги камчиликлари ҳақида юқори ташкилотларга кўп эътирозлар ёзилаяпти. Шуни ҳисобга олиб, акциядорлик тижорат "Пахтабанк" республика бошқаруви бўлим ходимларини аттестациядан ўтказиб, сарагини саракка, пучагини пучакка, айбдорларни эса соҳадан четлаштириш лозимга ўхшайди. Акс ҳолда фуқаролардан тушадиган норозилик хатлари тугамайди. Шуни унутмаслик керакки, қаерда-ки, адолат тарозуси бузилса, ўша ерда норозичилик кўпаяди. Юқори идораларга ёзишмалар авж олади.

Суҳбатдош:
Комил САХАТОВ,
"Адолат" мухбири.

ВАТАНИМИЗНИНГ ТИНЧЛИГИ ВА ХАВФСИЗЛИГИ ЎЗ КУЧ-ҚУДРАТИМИЗГА, ХАЛҚИМИЗНИНГ ҲАМЖИҲАТЛИГИ ВА БУКИЛМАС ИРОДАСИГА БОҒЛИҚ

Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессиясидаги нутқи

(Давоми. Боши 1-бетда)

Фақат мана шундай кўз билан қараб, бу воқеаларнинг таг-томирига етиб боришимиз, Ўзбекистонни, унинг мақсад муддаоларини кўролмайдиган, кўп йиллардан буён юртимизга қарши қўпорувчи-террорчилик ҳаракатларини олиб бораётган кучлар ва марказларни, уларнинг разил қиёфасини ўзимизга аниқ тасаввур қилишимиз, узоқни кўзлаган манфур ниятларини тушунишимиз мумкин.

Азиз дўстлар!

Ҳаётнинг ўзи юртимизда янги давлат, янги жамият барпо этиш учун халқимизнинг хоҳиш-иродаси билан танлаб олган тараққиёт йўлининг тўғрилигини тасдиқламоқда. Ҳозирги кунда қуриш бизнинг ҳеч кимдан кам бўлмайдиган ҳаётга эришиш йўлида қўлга киритаётган ютуқларимизни, дунё бизни тан олаётганини кўриб, сизлар қатори, бутун халқимиз қатори мен ҳам ғурурланаман.

Агарки, бугун фақат марказда эмас, балки Ўзбекистоннинг узоқ-яқин шаҳар ва қишлоқларида яшаётган инсонларнинг, уларнинг савияси ва дунёқарашини, ҳаёт тарзини 90-йиллардаги ҳолат билан солиштирадиган, холисона кўз билан баҳолайдиган бўлсак, бизнинг юртимиз шу қисқа даврда қандай масофани босиб ўтгани, қандай марраларни эгаллаганини тушуниш, англаш қийин эмас, деб ўйлайман. Энг муҳими, бугунги Ўзбекистон фуқароси ўзининг ҳаётини танқидий баҳолаш билан бирга, ўзи ва оиласининг, юртининг келажагини яққол тасаввур этади ва бунга эришиш учун нималар қилиш кераклигини, жамиятимизда қандай ўзгариш ва ислоҳотларни амалга ошириш зарурлигини, нима ҳисобидан тараққий топган давлатлар яшаётган ҳаёт даражасига кўтарилиш мумкинлигини яхши англайди.

Биз жаҳондаги барча эзгу ниятли, тараққийпарвар халқлар ва миллатлар билан ҳамжиҳат бўлиб, нафақат ғарб давлатлари, балки Япония, Жанубий Корея, Малайзия каби ривожланган шарқ мамлакатларида бўлганидек, эркин ва фаровон ҳаёт қуришга интилмоқдамиз.

Мамлакатимизни демократик тамойиллар, илм-фан ютуқлари, юксак технологиялар асосида модернизация қилиш билан бирга, муқаддас динимизни, миллий ўзлигимизни асраб-авайлаб яшашни мақсад қилиб қўйганмиз. Бу эзгу мақсадларни рўёбга чиқариш учун юртимизда мавжуд бўлган салоҳият ва бойликларни ишга солиш, улардан оқилона фойдаланиш, аввало, ўз куч ва имкониятимизга, ота-боболаримиздан қолган бебаҳо мерос, миллий урф-одат ва анъаналарга суяниш, қадриятларимизни тиклаш, бир-биримизга елкадош бўлиш эҳтиёжини халқимиз бугун ҳар томонлама тушуниб етди. Айни вақтда умумбашарий ютуқларни ўзлаштириш, ёш авлодни шу асосда тарбиялаш, дўстни ғанимдан ажратиш, бизга қўл узатаётган хайрихоҳ шериклар билан ҳамкорликда эртанги кунимизни қуриш, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллашга қаратилган олий мақсадларимиз ҳақида бугун ортиқча тарғибот олиб боришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман. Ва мана шундай ҳолатни, яъни оддий фуқароларимизнинг умумий ва сиёсий савияси нақадар ўсганини юртимиз кейинги даврда эришган ютуқларнинг энг муҳими, деб ҳисоблайман.

Шундай экан, ўзимизга бир савол берайлик: бизнинг танлаган йўлимиз кимларга ёқади-ю, кимларга ёқмайди? Бу саволларга жавоб топиш ва тегишли хулосалар чиқаришга кўпни кўрган, донишманд халқимизнинг ақли ва қурби етади, деб ўйлайман.

Барчамизга аён бўлиши керакки, ғанимларимизнинг асосий нияти Ўзбекистонда ҳукм сураётган тинчлик ва осойишталикни, жамиятимиздаги бунёдкорлик муҳитини, бугун биз барпо этаётган, фаровон ва озод ҳаётни бузиш, тобора кучга кираётган давлатимизни ағдариш, танлаган йўлимиздан қайтаришдир. Одамларимизнинг юрагига ваҳима ва қўрқув солиш ҳисобидан уларнинг эртанги кунга бўлган ишончини йўқотиш, бир-бирига қарши қўйиш, юртимизда, минтақамизда ўз манфаати, ўз сиёсатини ўтказишдан иборат.

Булар ўз мақсадларига эришиш учун одамларнинг, аввало, содда, билими ва ҳаёт тажрибаси паст кишиларнинг онги ва тафаккурини чалғитишга уринади. Уларни муқаддас динимизга, унинг асл қадрият ва бойликларига бўлган қизиқиш ва интилишларидан ғаразли ниятларда фойдаланади. Охирги тўрт-беш йил давомида тўпланган маълумотлар шуни кўрсатадики, бундай мараз ва қабиҳ ниятли кучлар ва марказлар жуда чуқур ўйланган, катта маблағ билан таъминланган, узоқни кўзлайдиган дастур ва режаларга, шуни ҳам таъкидлашимиз керакки, энг замонавий восита ва имкониятларга эга. Улар, ўзининг таъсирига тушган кишиларнинг миясини заҳарлаш мақсадида, ҳеч қандай соғлом ақлга сиғмайдиган бузғунчи ақида ва ғояларни, шу жумладан, "Ҳизбут-таҳрир" оқимида кенг тарқалган халифалик қуриш даъватларини ишлатади.

Нима эмиш, барча мусулмон динига мансуб халқлар халифалик деб ном олган ва битта халифа бошқарадиган ягона диний давлатга бирлашиб, бизнинг асосий Қомусимиз Конституция ва қонунлар ўрнига, ўрта асрларда ҳукм сурган ақида ва одатларга итоат қилиш асосида яшаб, кун кўришимиз керак эмиш. Давлатни бошқариш, унинг хўжалик ва иқтисодиётини тебратиш у ёқда турсин, оддий оиланинг даромад ва буромад ташвишларидан ниманинг қаердан ва нима ҳисобидан, қандай меҳнат эвазига келишидан хабардор бўлган ҳар қандай ақли расо одам бундай ғояларнинг сохталигини англаши, уларнинг ҳақиқий баҳосини бериши мумкин. Бундай сохта, замирида ҳеч қандай асос бўлмаган сафсаталар ҳақида гапирганда, аввало бугун биз XXI асрда яшаётганимизни эсдан чиқармаслигимиз керак. Ва ҳозирги ўта мураккаб, шиддат билан ўзгариб, тараққий топаётган, компьютер ва телекоммуникация даврининг минг йиллар олдин мавжуд бўлган шароит ва вазиятдан ер билан осмонча фарқи борлигини оддий одам ҳам тасаввур қилиши қийин эмас.

Ҳеч қайси давлат, жаҳоннинг қайси қитъасида жойлашганидан қатъи назар, бугун дунё бозори ва халқаро ҳамжамиятдан ажралган ҳолда ва замон талаб қилаётган қонунларга итоат қилмасдан туриб, ўз келажагини кўролмайди. Бу ҳақиқатни исботлаб беришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман.

Ахир, ҳаммамизга маълум: тарих ғилдирагини орқага қайтариб бўлмайди-ку! Шу нуқтаи назардан қараганда, барча мусулмон давлатларини ягона халифаликка бирлаштириш мақсади ҳам ҳеч қандай ақлга сиғмайдиган афсона, десак, асло хато бўлмайди.

Тарихдан маълумки, халифаликни тузиш у ёқда турсин, икки мусулмон давлатини бирлаштириш, мисол учун, ўтган XX асрнинг 50-йилларида Миср давлатининг Сурия ва Ливия каби араб мамлакатлари асосида ягона давлат қуриш ҳаракатлари нима билан тугагани барчамизга аён. Ёки Афғонистонда толибдар зўрлик билан жорий этган тизимни минтақамизда, Ўрта Осиёда кўришни истайдиган бирорта одам йўқ, десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз, деб ўйлайман.

Ҳеч қандай қонунга итоат қилмайдиган бу мутаассиблар ўз жоҳиллиги ва ваҳшийлиги билан, инсон қадри ва қимматини бир тийинга олмасдан, майдонларда одамларни қўйдай сўйиб ташлагани билан бутун жаҳон аҳлининг нафратига дучор бўлди.

Ўзингиз айтинг, бундай тартибларни бизнинг заминимизда ҳам кўришни кимдир хоҳлайдими?

Бир масалада барчамиз огоҳ ва сезгир бўлишимиз даркор.

"Ҳизбут-таҳрир" каби диний оқимлар аҳолининг ичида, маҳалла ва қишлоқларда ташвиқот ишини бошлаб, ўз сафига аввало ёшларни тортаётган пайтда найранг ишлатиб, ўзини мусичадек беозор, фақатгина адолат ўрнатиш тарафдорлари деб кўрсатишга уринади. Лекин тажриба шуни тасдиқлаяптики, улар кучга кирганда ўзининг ҳақиқий қиёфасини кўрсатади.

Ўз сафидан жангариларни майдонга чиқариш учун ҳар томонлама замин тайёрлаб турган бу оқим вақти-соати келганда, ҳокимиятни, қонуний тизимни ағдариш мақсадида тинч ҳаётни бузиб, ур-йиқит, портлатиш, қон тўкишдек мутлақо зўравонлик ва тажовузкорлик ҳаракатларига ўтиши ҳеч гап эмас. Бундай оқимлар ва уюшмаларнинг низоми ва қоидалари кимки уларнинг онги қараш ва ғояларини қабул қилмаса ёки уларга кўнмаса, буларнинг пешонасига "кофир", "диндан қайтган" деган тамғани босиб, уларга қарши жиҳод эълон қилиш, ҳатто ота-онасидан ҳам воз кечишни талаб қилади.

Юқорида зикр этилган фикрларни умумлаштириб, мантиқий бир хулосага келишимиз мумкин. Буларнинг барчасини сохта ғояларни тарқатиш, содда фикрлайдиган одамларни чалғитиш йўли билан бугун минтақалар ва дунёнинг харитасини ўзгартиришга, тинч яшаётган халқларни разолат ва жаҳолат замонига қайтаришга, ўз манфур мақсади йўлида ислом динини қурол қилиб олишга уринаётган ақидапараст "доҳий"ларнинг маккорона ва ўта хавфли ўйини, десак, асло хато бўлмайди. Лекин бундай мудҳиш режаларни бизнинг юртимизда амалга оширмоқчи бўлганлар қаттиқ адашади. Биз қандайдир бечора, кимнингдир етаклашига муҳтож бўлган давлат ёки халқ эмасмиз. Биз кўҳна ва бетакрор тарихга эга бўлган, дунёни ҳайратга солган улуғ мутафаккир ва саркардаларнинг ворисларимиз ва буюк давлат қуришга бел боғлаган халқмиз. Бизга қарши ёвуз ният билан юрган қўпорувчи, бузғунчи кучлар шуни қулоғига қўрғошиндек қуйиб олсин: Ўзбекистон давлати ўз халқини, ўз заминини ҳар қандай хавф-хатардан ҳимоя қилишга қодир. Буни ҳеч ким ва ҳеч қачон унутмаслигини хоҳлардим.

Ҳурматли депутатлар!

Юртимиз бошига иш тушган ташвишли кунларда жаҳондаги кўплаб нуфузли давлатлар, халқаро ташкилотларнинг раҳбарлари халқимизга ҳамдардлик билдириб, бизни қўллаб-қувватлаганидан, ўйлайманки, жамоатчилигимиз яхши хабардор. Шулар қаторида, мусулмон давлатларининг раҳбарлари, ислом оламининг кўзга кўринган сиёсат ва дин намояндаларининг бу масалага холис ва соғлом ёндашуви эътиборга сазовор.

Шу ўринда бир мисол келтирмоқчиман. Мисрда чиқадиган "Ас-сиёсий" газетасида сиёсатшунос Муҳаммад Салома Ўзбекистондаги воқеалар муносабати билан алоҳида бир мақола чоп эттирган. Бу мақоланинг таржимаси яқинда "Халқ сўзи" газетасида босилиб чиқди. Муаллиф, содир бўлган воқеаларни таҳлил қилар экан, жумладан, бундай деб ёзади: "Бирон-бир давлатнинг мустамлакаси бўлмаган, диний ва дунёвий илм олиш учун барча шарт-шароитлар тўлиқ таъминлаб қўйилган бу озод юртга қарши жиҳод қилиш ўзини 90 фоиздан ошиқ аҳолиси мусулмонлардан иборат бўлган Ўзбекистоннинг мўмин халқига қарши қўйиш демакдир".

Муаллиф экстремистларнинг халифалик қуриш ҳақидаги даъволарига тўхталиб: "Бу тўдага бутун мусулмон уммати номидан бундай сиёсий чақириқларни ўртага ташлашга ким ҳуқуқ берди? деган саволни қўяди. Агар Ўзбекистон мисолида уни талқин қиладиган бўлсак, ҳар қандай йўл билан ўз нафсини қондиришга уринаётган бир гуруҳ лўттибозлар эмас, балки 25 миллионлик мамлакат аҳолисининг амри вожиблигидан келиб чиқиш керак. Бу халқ ўз хоҳиш-иродасини мамлакат раҳбари ва халқ номзодлари сайловларида яққол намойиш этган ва бугунга келиб, ўзи олий ваколат берган шахслардан Ўзбекистон халқининг тинчлиги ва тотувлигини таъминлаб беришни талаб қилишга ҳаққи бор".

Ўйлайманки, бундай холис ва ҳаққоний фикрларни шарҳлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак. Мана шундай маърифатли, оқ-қорани танийдиган инсонлар тимсолида мусулмон дунёси бу террорчилик ҳаракатлари динимизга мутлақо ёт, бегона эканини ҳар томонлама исботлаб, уларни қаттиқ қораламоқда.

Фурсатдан фойдаланиб, эл-юртимиз ўз бошидан оғир синов кунларини кечирган бир пайтда бизга ҳамдард бўлган барча инсонларга, чет эллардаги дўстларимизга ўз номимдан, халқимиз номидан миннатдорлик билдиришга ижозат этгайсиз.

Муҳтарам юртдошлар!

Биз бугун нотинч ва таҳликали бир замонда яшамоқдамиз.

Инсоният юксак орзу-умидлар билан қадам қўйган янги XXI асрда ҳам халқаро терроризм дунёнинг турли жойларида ўз ёвуз қиёфасини намойиш этаётгани, айниқса, ялпи хавфсизликка катта таҳдид солаётгани барчада ташвиш уйғотмасдан қолмайди.

Ҳозирги вақтда терроризмнинг тажовузидан ўзини холи ҳис қиладиган бирорта қитъа ёки давлатнинг ўзи йўқ. Худди вабо сингари ер юзининг кўплаб мамлакатларига ёйилиб бораётган бу бало-қазо эртага кимни нишонга олишини ҳам олдиндан айтиш қийин. Буни кейинги пайтда жаҳоннинг қатор мамлакатларида, жумладан, Туркия ва Саудия Арабистонида, Индонезия, Россия, Испанияда ва куни кеча Сурия давлатида содир этилган террорчилик хуружлари ҳам тасдиқлайди.

Бизнинг юртимизда рўй берган қўпорувчилик ҳолатлари ҳам ана шу халқаро террорчилик ҳаракатлари билан бевосита боғлиқ, деб айтишга барча асослар бор.

Шу борада ҳаммамиз бир муҳим фикр ва сабоқни яхши англаб олишимиз даркор. Ўз олдимизга қўйган буюк ва эзгу мақсадларга эришиш, мамлакатимиз хавфсизлигини таъминлаш вазифасини бажариш аввало ўз куч-қудратимизга, халқимизнинг жипслигига, кучли иродасига боғлиқ.

Албатта, бу масалада бизга хайрихоҳлик билан қарайдиган давлатлар, узоқ-яқин қўшниларимизнинг ёрдам ва кўмагига ҳам суяниш керак, лекин, охир-оқибатда ўз салоҳиятимизга таянишимиз лозим. Мамлакатимиз тинчлиги ва хавфсизлигига таҳдид солиши мумкин бўлган барча хатарлардан, юртимизга қарши тузилаётган турли фитналардан ўз вақтида огоҳ бўлишимиз, уларни бартараф этиш учун бор куч ва имкониятларимизни ишга солишимиз зарур. Биз халқаро терроризмга қарши курашда жаҳон ҳамжамияти, биринчи галда, минтақамиздаги давлатлар билан баҳамжиҳат ҳаракат қилишимиз даркор. Лекин кўп ҳолларда бу борада қабул қилинган дастурлар, келишув ва қарорлар, минг афсуски, қоғозда қолиб кетмоқда.

Халқаро террорчи кучлар қайтадан бирлашиб бош кўтараётган, ўта маккор ва ёвуз услубларни қўллаётган бугунги мураккаб вазиятда ҳаётнинг ўзи халқаро ҳамжамият, жумладан, минтақамизда жойлашган барча давлатлардан бу балога қарши курашда ҳамкорликни кучайтиришни, бир ёқадан бош чиқариб, бундай уринишларга кескин зарба беришни, ҳар қандай тажовуз ва террорчилик хуружларининг олдини олиш, уларнинг мафкуравий заминини йўқотиш ва аввало, ёшларимизнинг қалби ва онги, соғлом тафаккури учун курашни тақозо этмоқда.

Бу курашдан ҳеч ким четда қолмаслиги керак. Шуни яна бир бор таъкидлаб ўтишни зарур, деб биламан: бу машъум офат мени четлаб ўтади ёки сен менга тегма, мен сенга тегмайман, деган хомхаёлларнинг умри узоқ бўлмайди. Бундай қараш ва сиёсатларнинг охири вой бўлиши муқаррар.

Ҳурматли депутатлар!

Юртимизда содир бўлган мана шундай мудҳиш, ғайриинсоний хуружларнинг сабаблари ва уларга олиб келган ҳолатларни таҳлил қилар эканмиз, шуни айтиш керакки, бу жиноятларнинг бошида турган ва уларни ташкил қилганлар ўз қора ниятларига етиш учун аввало кимларга суянган, кимлардан фойдаланган, кимларни қурол қилиб ишлатган?

Бундай саволларнинг негизига, илдизига етиб боришимиз керак.

Албатта, сир эмас, ҳар қандай жамиятда, миллатда ичи қора, нафси бало, табиатан тажовузкорлик ва зўравонликка мойил бўлган, керак бўлса, қотилликка ҳам борадиган кимсалар топилади. Шулар қаторида ҳамма нарсадан норози, аламзада, ўзининг ғаразли мақсадларини устун қўядиган кишилар ҳам кам эмас. Лекин, биз бир муҳим масалага алоҳида эътибор беришимиз зарур. Юртимизга қарши бундай тажовуз ва қўпорувчилик хуружларини ташкил қилиш нияти билан юрган кучларнинг тузоғига тушганларнинг аксарияти биринчи навбатда оилада ҳам, мактабда ҳам жиддий таълим-тарбия олмаган ёшлардир. Улар ижобий маънодаги ворислик, яъни авлоддан авлодга ўтиб борадиган ибратли анъаналардан йироқ, муҳити носоғлом бўлган оилаларда ўсган, омади юришмаган, ҳаётда ўз ўрнини топмаган, жамият эътиборидан четда қолган ўсмирлардир. Уларнинг кўпчилигини ҳатто ўрта мактабни битиришга ҳам ақл-идроки, кучи етмаган кимсалар ташкил қилади.

Биз бундай нохуш, ачинарли ҳолатни атрофлича ўрганиб, ундан хулоса ва керакли сабоқлар чиқаришимиз, бунга қарши зарур чора- тадбирларни кўришимиз талаб этилади. Рўй берган бу фожиали ҳодисаларнинг сабаблари ҳақида гапирганда, афсус билан яна бир нарсани тан олишга тўғри келади. Яъни, баъзиларимиз давлат бор, унинг органлари, махсус хизматлари бор, тинчлик ва хавфсизликни таъминлаш уларнинг вазифаси, деган фикрда беғам ва бепарво бўлиб юрамиз.

Дарҳақиқат, давлат, унинг тегишли органлари жамиятда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш учун, энг муҳими, инсоннинг муқаддас ҳуқуқи яшаш ҳуқуқини жиноий тажовузлардан ҳимоя қилиш учун ташкил этилгани шубҳасиз. Лекин, бир ўйлаб кўрайлик, агар жамият ўзини ўзи ҳимоя қилмаса, ҳар ким фақат ўз манфаати билан яшаса, бундай жамиятнинг ҳаёти, келажаги нима бўлади?

Мана шундай лоқайдлик ва бепарволикни кўрганда, одам беихтиёр ёниб кетади, эй, одамзот, кўзингни оч, Ўзбекистонни вайронага, халқимизни қулга айлантирмоқчи бўлганлардан, болаларимизни алдаб, уларни ўзимизга қарши қайраб юрганлардан огоҳ бўл, деб ҳайқиргиси келади.

Одам ҳайрон қолади, нега инсон то ўз бошига жудолик ва айрилиқ, мусибат тушмагунча ақлини йиғиштириб ололмайди, ён-верига ҳушёр назар ташлаб, дўстни душмандан ажратолмайди? Қачонгача биз атрофимизда қабиҳ ният билан юрган, ич-ичидан заҳарга, фасодга тўлган кимсалардан андиша қиламиз, уларнинг қора қилмишларини фош этиб, жойига ўтқазиб қўйишга журъат қилолмаймиз? Шаҳар бедарвоза бўлмаганидек, маҳалла ҳам, эл-юрт ҳам эгасиз бўлмаслиги керак-ку, ахир.

Шу борада ҳаётимизнинг ўзи давлат вазифасида, лавозим курсисида ўтирганлар олдига алоҳида талаб қўймоқда. Давлат хизматида юрганлардан савлат тўкиб ўтириш, мендан кетгунча, эгасига етгунча, деб, юз бераётган ҳодисаларга томошабин, кузатувчи бўлиш эмас, аввало халқ манфаати, юртимиз тинчлиги ва осойишталигини сақлаш учун куйиб-ёниб яшашни, бу курашнинг олдинги сафида бўлишни талаб қилишга ҳақлимиз.

Муҳтарам юртдошлар!

Фурсатдан фойдаланиб, мен ҳурматли ота-оналаримизга, эл-юрт манфаати йўлида жуда катта иш қилаётган маҳалла оқсоқоллари ва фаолларига, ўқитувчи ва мураббийларимиз, муҳтарам уламоларимизга, бутун жамоатчилигимизга мурожаат қилмоқчиман.

Ҳозирги кунда диний экстремизм мафкурасига, қўпорувчилик- террорчиликка қарши курашдаги асосий вазифа аҳоли ўртасида, айниқса, ёшлар билан олиб бориладиган тарғибот-ташвиқот ва тарбиявий ишларни изчил, чуқур ўйланган тизим асосида ташкил этиш ва уларнинг таъсирчанлигини кескин кучайтиришни бугун бошимиздан кечираётган ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

Муҳим бир ҳақиқатни барчамиз унутмаслигимизни истардим.

Тарихимизни эсласак, бизнинг миллатимиз табиатида олижаноблик, меҳр-оқибат, бағрикенглик, керак бўлса, ўта соддалик хусусиятлари устун бўлиб, халқимиз жаҳолат ва тажовуз йўлини, разил ўйинларни ўзига қабул қилмаган ва инсонийлик шаънига зид бўлган бундай ҳаракатларни доимо рад этган. Рўй берган воқеаларга мана шундай мантиқий кўз билан қараб, аксарият йўлдан адашганларнинг аянчли қисматига баҳо берадиган бўлсак, бунинг сабабини уларнинг онгу тафаккури ҳали шаклланмаганидан, ақли ва билими етишмаганидан, буларни асраш, ёмон йўлдан қайтариш учун керакли пайтда ёнида имон-иродаси бақувват, ўзига яқин одам топилмаганидан ахтаришимиз керак. Ва шу туфайли улар ўта айёр ва маккор, қора ниятли кимсаларнинг тузоғига тушиб қолганини англашимиз зарур.

Айнан шу ҳақиқатни инобатга олиб, буларнинг орасида олиб борилаётган ғоят масъулиятли ишда шираси, таъсири йўқ, умумий, баландпарвоз гаплардан воз кечиб, ақидапарастликнинг ўзи нима, диний экстремистик оқим ва ҳаракатларнинг асл мақсади нималигини, уларнинг эл-юртимизга, ота-боболаримиздан қолган динимизга қандай катта зарар етказишини тушунтириб бера олишимиз даркор. Шундагина адашганларни йўлидан қайтариш, бундай машъум ҳодисаларнинг олдини олиш, юртимиз ва миллатимизни асрашимиз мумкин.

Албатта, биз бугун таълим-тарбия соҳасида, маънавий-маърифий соҳада кўп-кўп ишларни амалга оширмоқдамиз. Юзлаб академик лицейлар, касб-ҳунар коллежлари, олий ўқув юртлари, замонавий спорт масканларини барпо этдик ва барпо этмоқдамиз. Айни пайтда мактабларга, айниқса, қишлоқ мактабларига эътиборни кучайтирмоқдамиз.

Ҳеч шубҳасиз, биз бу борада бошлаган ишларимизни изчил давом эттириб, қанчалик қийин бўлмасин, бу соҳа учун зарур бўлган куч ва маблағларни излаб топамиз ва сафарбар этамиз.

Биз ҳаётга катта орзу-умидлар билан кириб келаётган ёшларимизга бир ҳақиқатни, яъни, "Эй болам, сенинг Ватанинг битта, барчамизга азиз, бетакрор мана шу Ўзбекистон. Ота-боболарингнинг ҳоки шу ерда ётибди. Шу муқаддас замин сени дунёга келтирган, сен уни обод этишинг, ҳимоя қилишинг шарт. Нафақат сенинг ўз ҳаётинг, балки сенга умид кўзини тикиб турган ота-онанг, опа-сингилларинг, ёш гўдаклар, нуроний қарияларимизнинг ҳаёти ҳам ана шу бурчингни нечоғлиқ адо этишингга боғлиқ" деган тушунчани уларнинг қалбига, онгу шуурига сингдиришимиз даркор.

Қадрли юртдошларим!

Албатта, юқорида зикр этилган масалаларнинг барчаси тўғри ва ўринли, биз уларни энг долзарб вазифамиз тариқасида қабул қиламиз. Лекин бу вазифаларнинг негизида, амалга оширишимиз лозим бўлган бу ғояларнинг пойдеворида битта нарса турибди. У ҳам бўлса, халқимизнинг ҳаёт даражасини юксалтиришдир. Бунга аввало барча жабҳаларда бошланган эркинлаштириш сиёсатини, иқтисодиёт соҳасидаги туб ислоҳотларни охирига етказиш ва ўсиш суръатларини ошириш эвазига эришишимиз мумкин. Нафақат давлатнинг, балки ҳар қайси оила, ҳар қайси одамнинг даромадини кўтариш, турмуш даражасини яхшилаш бўйича кўп ишларни қилишимиз даркор.

Саноат ва қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, кичик ва хусусий бизнес вакилларига кенг йўл очиб бериш, уларнинг олдидаги тўсиқ-ғовларни олиб ташлаш, ижтимоий муаммолар, айниқса, ишсизлик масаласига алоҳида эътибор қаратишимиз зарур.

Юртимизда миллатлараро тотувликни мустаҳкамлаш, тили, дини, миллатидан қатъи назар, шу заминдаги барча инсонларнинг ўзаро меҳр-оқибатли бўлиб яшаши, жамиятимизда ҳеч ким, биринчи галда, ёрдам ва кўмакка муҳтож бўлган инсонлар ўзини ёлғиз сезмаслиги учун барчамиз ҳисса қўшишимиз керак.

Бу олижаноб мақсад-муддаоларга етиш йўлида бизга хайрихоҳ бўлган, демократик ислоҳотларни амалга оширишда ёрдам бераётган давлатлар ва халқаро ташкилотлар, яқин ва узоқ қўшниларимиз билан ҳамкорлик алоқаларини кучайтириш, демократик тамойиллар ва қарашлар одамларимизнинг тафаккуридан чуқур жой олишига эришишимиз лозим.

Муҳтарам халқ ноиблари!

Ўзининг узоқ, давомли тарихида кўпни кўрган халқимиз бундай синовларни илгари ҳам бошидан кечирган ва уларни мардона енгиб ўтган.

Албатта, биз аввало Яратганимиздан эл-юртимизни турли офатлардан, ёмон кўзлардан сақлашини сўраймиз. Оллоҳ таоло ўз марҳаматини, меҳр-мурувватини халқимиздан дариғ тутмасин, барчамизни ўз паноҳида асрасин, деб эзгу ният қиламиз. Айни замонда барчамиз бир тану бир жон бўлиб, терроризм ва экстремизм хавфига қарши қатъият билан кураш олиб боришимиз, "Ўз уйингни ўзинг асра" деган шиорнинг маъносини кенг ва чуқур англаб, гўзал ва бетакрор Ватанимизнинг тинчлигини, халқимиз осойишталигини кўз қорачиғидай сақлашимиз зарур.

Сиз, азиз депутатларни ўзимнинг ҳамфикр, яқин елкадошларим, деб билиб, барчангизни эл-юртимизни бало-қазолардан асрашда, ўз олдимизга қўйган юксак мақсадларга етишда янада жипслашишга, бу йўлда қатъият ва фидойилик кўрсатишга даъват этаман.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ўзбекистон фуқароларига МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Олий Мажлис барча давлат органларига, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш идораларига, сиёсий партиялар ва бошқа жамоат бирлашмаларига мурожаат қилиб, уларни мамлакатимизда тинчлик ва тотувликни мустаҳкамлаш, мустақиллик, демократия ва тараққиёт ғояларини амалга ошириш борасида фаоллик кўрсатишга даъват этади.

Ишонамизки, кўпни кўрган уруш ва меҳнат фахрийлари, машаққатли синовларда мардлиги ва матонатини намоён этган, эл-юрт ободлиги йўлида ўзини аямасдан хизмат қилаётган маҳалла оқсоқоллари ва жамоатчилиги, таълим даргоҳларидаги устоз ва мураббийлар, маданият ва санъат намояндалари, уламоларимиз мамлакат тинчлигини сақлаш, аҳоли, айниқса ёшлар ўртасида терроризм ва экстремизмнинг даҳшатли хавфини очиб беришга қаратилган маънавий-маърифий ишларни янада кучайтиришга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

Биз келажагимиз тимсоли бўлган ёшларни мана шу таҳликали ва мураккаб замонда ён-атрофимизда рўй бераётган воқеаларга нисбатан фаол гражданлик позициясини намоён этишга, халқимиз машаққатли меҳнат билан эришаётган ютуқларни қадрлашга, озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт барпо этиш йўлида бошлаган ишларимизнинг муносиб давомчилари бўлишга даъват этамиз.

Азиз ватандошлар!

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси гўзал ва бетакрор диёримизда тинч-тотув яшаб, катта бунёдкорлик ишларини амалга ошираётган барча юртдошларимизни, жамики нияти пок, дунёқараши соғлом кишиларни террорчилик ва экстремизм, уюшган жиноятчиликка қарши курашда янада ҳамжиҳат бўлишга чақиради. Ўзбекистонни ҳуқуқий давлат, демократик жамият барпо этиш йўлидан, ўз халқига озод ва фаровон турмуш шароити яратиб бериш, жаҳон майдонида муносиб ўрин эгаллаш йўлидан ҳеч ким, ҳеч қандай ёвуз куч қайтара олмаслигини яна бир бор қатъий баён этади.

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессиясида 2004 йил 29 апрелда қабул қилинган.

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессияси тўғрисида АХБОРОТ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Депутатлар Олий Мажлиснинг Ўзбекистон фуқароларига Мурожаатномасини тайёрлаш учун таҳрир гуруҳини тузди. Танаффусдан сўнг Олий Мажлиснинг Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси раиси Э.Воҳидов халқ вакиллари гуруҳи томонидан тайёрланган Мурожаатноманинг матнини ўқиб эшиттирди. Олий Мажлиснинг Ўзбекистон фуқароларига Мурожаатномаси қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2003 йилдаги ижроси тўғрисида молия вазири М.Нурмуродов маъруза қилди. Мазкур масала юзасидан Олий Мажлиснинг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси раиси вазифасини бажарувчи А.Аҳадов қўшимча маъруза қилди.

Мамлакатимиз асосий молиявий ҳужжатининг ўтган йилги ижроси тўғрисидаги ҳисобот муҳокамасида Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ректори Т.Долимов, Мингбулоқ тумани ҳокими Б.Ҳайдаров, Ғаллаорол туманидаги Тозауруғ қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Т.Норқулов, Олий Мажлиснинг Регламент, одоб ва депутатлар фаолиятининг таъминоти комиссияси раиси Ш.Хўжаниёзова, "Бухородонмаҳсулот" ишлаб чиқариш-акционерлик уюшмаси раиси Б.Бозоров иштирок этди.

Депутатлар Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2003 йилги ижроси тўғрисидаги ҳисоботни маъқуллади ва тегишли қарор қабул қилди.

Олий Мажлиснинг Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси раиси А.Саидов Ўзбекистон Республикасининг "Фуқаролар йиғини раиси (оқсоқоли) ва унинг маслаҳатчилари сайлови тўғрисида"ги қонун лойиҳасини депутатлар эътиборига ҳавола этди.

Парламент сессияси биринчи иш кунининг кечки мажлисида депутатлар Паркент тумани ҳокими М.Қуччиев, "Лола-Узор" хусусий кўп тармоқли фирма директори Х.Мирзааҳмедов, Оқдарё туманидаги Мирзо Улуғбек номли 2-мактаб директори Ж.Исроилов, Алишер Навоий номидаги Давлат академик катта театрининг етакчи хонандаси М.Раззоқова, Андижон вилояти ҳокимлигининг иқтисодиёт ва ижтимоий ривожланиш масалалари котибияти мудири Н.Исроиловнинг чиқишидан сўнг номи зикр этилган қонунни ва уни амалга татбиқ этиш ҳақидаги қарорни қабул қилди.

Сессияда "Электрон ҳужжат айланиши тўғрисида"ги қонун лойиҳасини парламентнинг Саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа масалалари қўмитаси раиси И.Кочмарик депутатлар эътиборига ҳавола қилди. Мазкур қонун лойиҳаси муҳокамасида "Ўзбекистон ҳаво йўллари" миллий авиакомпаниясининг Бухоро аэропорти директори Т.Баҳронов, Қарши шаҳар ҳокими И.Асадов, "Ўзбекинвест" экспорт-импорт миллий суғурта компанияси бош директори С.Умаров, Андижон вилоятидаги "Андижон нашриёт-матбаа" очиқ акционерлик жамияти бошқаруви раиси Х.Нуғмонов, "Билдинг-технолоджиз" Ўзбекистон-Америка қўшма корхонаси директори С.Ким қатнашди. Депутатлар ушбу қонунни ва уни амалга жорий қилиш тўғрисидаги қарорни қабул қилди.

Олий Мажлиснинг Саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа масалалари қўмитаси раиси ўринбосари С.Солиев "Электрон тижорат тўғрисида"ги қонун лойиҳасини сессияга тақдим этди. Бу ҳужжат муҳокамасида "Ўзбекистон матбуоти" журнали бош муҳаррири, Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси раисининг ўринбосари Х.Дўстмуҳамедов, "Шаҳрисабзконсерва" ишлаб чиқариш-акционерлик жамияти раиси Н.Исмоилов, Қумқўрғон тумани ҳокими Н.Чориев, "Новатор" ишлаб чиқариш бирлашмаси директорлар кенгаши раиси А.Матвеев, парламентнинг Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш масалалари қўмитаси раиси ўринбосари Э.Мирзаев иштирок этди. Депутатлар мазкур қонунни ва уни амалга татбиқ этиш тўғрисидаги қарорни қабул қилди.

Парламентнинг Ижтимоий масалалар ва бандлик қўмитаси раиси М.Сафоева "Қизил ярим ой ва қизил хоч тимсолларидан фойдаланиш ҳамда уларни ҳимоя қилиш тўғрисида"ги қонун лойиҳасини депутатлар эътиборига ҳавола этди. Ушбу масала муҳокамаси чоғида Марғилон шаҳар ҳокими А.Акрамов, "Спорт" ва "Ўзбекистон футболи" газеталари бош муҳаррири А.Болиев, Сирдарё вилояти халқ таълими бўлими бошлиғининг биринчи ўринбосари Г.Латипова, Бандихон тумани ҳокими У.Чўтбоев, Республика "Маънавият ва маърифат" маркази Хоразм вилояти бўлими раҳбари Г.Ибодуллаева ўз фикрларини билдирди. Парламент "Қизил ярим ой ва қизил хоч тимсолларидан фойдаланиш ҳамда уларни ҳимоя қилиш тўғрисида"ги қонунни ва уни амалда жорий қилиш тўғрисидаги қарорни қабул қилди.

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессияси жорий йил 30 апрель куни ўз ишини давом эттиради.

СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАРНИ МОЛИЯЛАШТИРИШ

Мамлакатимизда эркин фуқаролик жамияти асосларини, ислоҳотларнинг ҳуқуқий пойдеворини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шу мақсадда Парламентда ишлаб чиқилаётган ва муҳокамага қўйилаётган қонунлар ҳар жиҳатдан пишиқ-пухта бўлишига, давлат ва фуқаролар манфаатларини тўлақонли акс эттира олишига ҳаракат қилинмоқда. Олий Мажлиснинг XIV навбатдаги сессиясида ҳам тараққиётимиз учун долзарб аҳамият касб этадиган қатор қонунлар лойиҳаси муҳокама этилади. Биз сессиянинг биринчи иш кунида Ўзбекистон "Адолат" СДП Сиёсий Кенгаши котиби, Олий Мажлис депутати Дилором Тошмуҳамедовага Парламентда муҳокама этилаётган масалалар ва сиёсий партиялар фракцияларининг жараёндаги иштирокига оид бир нечта саволлар билан мурожаат қилдик.

ИСТИҚБОЛДАН ДАЛОЛАТ

— Дилором Ғофуржоновна, мамлакат ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ҳаётида муҳим воқеа — Олий Мажлиснинг ўн тўртинчи сессияси қандай ўзгаришларга туртки бериши мумкин деб ҳисоблайсиз?

— Аввало шу нарсани мамнуният билан таъкидлашни истардим. Парламентда муҳокамадан ўтаётган қонунлар ислоҳотлар тақдири, мамлакат келажаги учун тобора амалий касб этмоқда. Шу жиҳатдан олиб қараганда бу галги сессия ҳам жамиятда кечаётган ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий жараёнларни янада чуқурлаштиришга, аҳоли жуда кенг қатламларининг манфаатларини ифода этишга хизмат қилади, деб ўйлайман. Айниқса, сиёсий партияларнинг фаоллигини ошириш, уларнинг жамиятдаги нуфузини мустаҳкамлашга оид янги қонун-қоидаларнинг кўриб чиқилиши бу парламентга бўлажак сайловлар арафасида ғоят муҳимдир.

Чунки бу йилги сайловлар аввалгиларидан қатор жиҳатлари билан ажралиб туради. Бу, аввало — профессионал парламентга сайлов. Ўз билими, дунёқараши, куч-ғайратларини қонун ижодкорлигига қаратишни мақсад қилиб қўйган номзодлар ўртасида жиддий сайловолди кураши бўлиши ҳам табиий. Шундай экан сиёсий партияларнинг сайловолди дастурлари ниҳоятда пишиқ-пухта бўлмоғи, халқимизнинг яхши яшашга бўлган интилишлари, реал эҳтиёжларини тўлақонли акс эттириши зарур.

— Сессия кун тартибига қўйилган қонунлар лойиҳасини ишлаб чиқиш ва муҳокама этиш жараёнида ҳам парламентдаги сиёсий фракцияларнинг иштироки қандай бўлди? Хусусан "Адолат" СДП фракциясининг таклифлари қай даражада инобатга олинаяпти?

— Сиёсий фракцияларнинг иштироки фаол ва мазмунли бўлди.

Хусусан, партиямиз фракцияси аъзолари билан мазкур анжуманга қадар бир қатор янги қонунлар лойиҳаларини жиддий муҳокама қилдик ва ўз таклифларимизни тегишли қўмита ҳамда комиссияларга юбордик. Қолаверса, "Сиёсий партияларни молиялаштириш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси бўйича ўз таклифларимизни сессияда маъруза шаклида билдирмоқчимиз.

— Сессия кун тартибида сиёсий партияларни молиялаштириш масаласи қўйилганлигини қандай баҳолайсиз? Бу мамлакат парламентига бўлажак сайловлар арафасида ўз таъсирини кўрсатиши керакми?

— Очиғи, бу кўпдан буён кутилаётган қонун лойиҳасидир. Сиёсий партияларни молиялаштириш масаласини қатор учрашувларда, Олий Мажлис фаолияти давомида кўтариб чиққанмиз. Ушбу қонуннинг қабул қилиниши сиёсий партияларнинг янада фаоллашувига, жамиятдаги демократлаштириш жараёнларини кучайтиришга туртки бўлади, деб ўйлайман. Чунки сиёсий партиялар ниҳоятда масъулиятли [illegible]

— Сессия кун тартибидаги яна қайси қонун лойиҳаларига алоҳида тўхталмоқчисиз?

— Ҳеч шубҳасиз биринчи ўринда кўриб чиқиладиган "Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга (легаллаштиришга) ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида"ги қонун лойиҳасининг аҳамиятини илгари сурмоқчи эдим. Чунки терроризмнинг мудҳиш оқибатлари бутун дунёда ва жумладан бизнинг мамлакатимизда ҳам яққол намоён бўлаётган экан, унга қарши бутун чоралар билан меъёрлар жиноий фаолиятдан келадиган даромадларга, террорчилик ташкилотларини молиявий қўллаб-қувватловчи ресурсларга тўсқинлик қилувчи қонуний муҳофаза бўлиб хизмат қилиши керак.

— Шу ўринда Тошкент шаҳри ва Бухоро вилоятларидаги террорчилик ҳаракатларига сиёсий партияларнинг, жумладан "Адолат" СДПнинг муносабати қандай бўлди? Ва, ҳозирда хавфсизлик ва барқарорликни сақлашда партиялар қандай роль ўйнаши керак деб ҳисоблайсиз?

— Тошкент ва Бухорода бўлиб ўтган экстремистик хуружлар халқимизнинг нафратига учради. Табиийки, сиёсий партиялар ўз вақтида бундай ёвуз ҳаракатларни қоралаб, ўз муносабатларини билдиришди. "Адолат" СДП Сиёсий Кенгашининг "Адолат" газетаси саҳифасида воқеа рўй берган илк кундаёқ эълон қилинган мурожаати бунга мисол бўла олади.

Сиёсий партиялар бугун ҳам мамлакат осойишталиги, хавфсизлиги учун ўзини масъул деб ҳисобламоғи лозим. Аввало жамиятимизда кечаётган демократик жараёнларни, ислоҳотлар моҳиятини халқимизга тўғри тушунтирайлик. Токи, эркин фуқаролик жамиятида диний адоватга асло ўрин бўлмаслиги ва тараққиётни ортга суришга уринувчилар кескин қаршиликка дуч келиши керак. Чунки ҳар биримиз обод ва озод Ватанимизнинг қўриқчиси бўлсак, мамлакатдаги ижобий ўзгаришларни қўллаб-қувватласак унга ҳеч қандай ёвуз куч таҳдид сололмайди.

Суҳбатдош: Рустам АҲМАДАЛИЕВ, "Адолат" мухбири

ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ

Ҳозирги даврдаги Европа, Шимолий Америка, Япония, Австралия, Жанубий Корея, Ҳиндистон каби демократик мамлакатлардаги сиёсий партияларнинг турли йўналишлардаги фаолиятининг кенгайиши ва бу соҳада уларнинг сарф-харажатларини йилдан-йилга кўпайиб бориши натижасида уларнинг серқирра фаолиятини маблағлар билан таъминлаш муаммолари келиб чиқмоқда.

Ҳозирги давр қонунчилиги партияларнинг уч гуруҳдан иборат молиявий манбаларини назарда тутади: **1) партияларнинг хусусий маблағлари; 2) партияларни қисман молиялаштириш; 3) партияларни давлат томонидан молиялаштириш**. Айрим мамлакатларда бу учта гуруҳлар ўртасидаги ўзаро нисбатлар турличадир.

Партияларнинг хусусий маблағларига партияга кириш ва аъзолик бадаллари, бадавлат ёки юқори лавозимлардаги партия аъзолари томонидан партия хазинасига ўтказилган маблағлар, партия тадбирларидан (кўргазмалар, маърузалар, фестиваллар кабилар) олинадиган тушумлар, шунингдек, тадбиркорлик фаолияти ва мулкдан келадиган даромадлар (Австрия, Бельгия, Туркия мамлакатлари қонунларида кўзда тутилган) киради. Баъзи мамлакатлар қонунларига биноан партияга кириш, аъзолик бадаллари, партия аъзоларидан тушадиган маблағларни меъёрлаштириш ва мувофиқлаштиришни партияларнинг низомлари, қоидалари асосида амалга оширилади.

Партияларнинг мулкдан оладиган даромадлари ва тадбиркорлик фаолияти ҳам кўпчилик мамлакатларда ҳуқуқий жиҳатлардан меъёрлаштириб қўйилган. Очиқ фаолият юритаётган партиялар ҳуқуқий шахс мақомига эга бўлиб, улар бошқа ҳуқуқий шахслар каби мулкий ҳуқуқларга ҳам эгадир. Жумладан, Франциянинг 1988 йилда қабул қилинган сиёсий ҳаётнинг молиявий ошкоралиги тўғрисидаги қонунига биноан, сиёсий партиялар "кўчмас ва нокўчмас мулкка қайтариб бериш ёки бутунлай эгалик қилиш ҳуқуқига эгадирлар; улар ўзларининг вазифаларига мувофиқ хатти-ҳаракатлар қилиши мумкин, жумладан, ҳаракатдаги қонунлар қоидаларига мувофиқ газеталарга асос солиш ва уларни нашр этиш, ўз фаолиятларига алоқадор органлар тузиш ҳамда уларга раҳбарлик қилишлари мумкин".

Сиёсий партияларни хусусий молиялаштиришда партияларнинг хусусий маблағлари, хусусан, аъзолик бадаллари улар молиявий ресурсларининг унча аҳамиятли бўлмаган қисмини ташкил этади, холос.

Шунинг учун ҳам кўпчилик мамлакатларда партияларни хусусий молиялаштириш, яъни жисмоний ва ҳуқуқий шахсларнинг ихтиёрий хайриялари — пул бадаллари, совғалари, ўз меросларини ўтказишлари асосий молиявий манба бўлиб ҳисобланади. Молиялаштириш фақат XX асрнинг 60-йилларидан бошлаб ҳуқуқий жиҳатлардан мувофиқлаштирила бошланди. Кўпчилик партияларнинг хорижий мамлакатлар, халқаро ташкилотлар ва фуқаролардан молиявий ёрдамлар олиши таъқиқланади. Кўпчилик бу каби ёрдамларни бошқа давлатнинг ички ишларига аралашиш, деб тушунадилар.

Партияларни давлат томонидан молиялаштириш сиёсий партиялар тўғрисидаги ҳозирги давр қонунчилигидаги асосий тамойиллардан бирига айланди. Бу каби молиялаштириш амалиёти XX асрнинг 50-йиллари ўртасидан бошланган. Бу турдаги амалиёт дастлаб учта мамлакатда (1954 йил - Коста-Рика, 1955 йил - Аргентина, 1959 йил - Германия Федератив Республикаси) бошланган бўлса, 80-йилларга келиб давлат томонидан молиялаштириш 21 мамлакат қонунчилигида ифодаланди. 90-йиллар ўртасига келиб бу амалиёт оммалашиб, уни қўллайдиган мамлакатлар сони бир неча марта кўпайди (ҳаттоки, 45 та Африка, 17 та собиқ социалистик давлатлари, кўпчилик МДҲ давлатлари қонунчилиги партияларни давлат томонидан молиялаштиришни қонунлаштирдилар).

Партияларни давлат томонидан молиялаштиришнинг ҳуқуқий асослари сиёсий партияларни фуқаролик жамиятининг муҳим институти сифатида тан олинишини таъминлаб, бу билан партияларнинг ўрни анча юксалди. Бу каби молиялаштиришни тан олиш сиёсий партияларни ўз функцияларини унумли амалга ошириши натижасида уларга нисбатан давлат масъулиятини пайдо бўлишига олиб келди. Айниқса, ҳозирги сайловлар жараёнлари тобора кўпроқ моддий харажатлар талаб қилаётган бир даврда партияларнинг на хусусий, на ихтиёрий шахсий хайрия ёрдам тариқасида олган маблағларининг етишмаслиги сабабли ҳам давлатнинг молиявий ёрдами ҳаётий зарурийтга айланганди. Шунинг учун ҳам немис тадқиқотчилари "партиялар давлат томонидан тўғридан-тўғри ёки билвосита молиялаштирилмаса, у ҳолда улар яшаш қобилиятини йўқотадилар", деган далилни келтиради.

Шунингдек, кўпчилик ғарб олимлари партияларни давлат томонидан молиялаштиришни демократия муаммолари билан ҳам боғлайдилар. Жумладан, таниқли олим Ж.Маслоунинг кўрсатишича, бирлашма ва уюшмаларнинг конституциявий эркинлиги нафақат партиялар ташкил топишининг эркинлигини тақозо этади, балки, улар томонидан ўз функцияларини амалга ошириш имкониятларига кафолатлар берилишини ҳам таъминлайди. Баъзи бир ҳолатларда давлат томонидан берилаётган ёрдамлар сиёсий демократияни реал мазмунлар билан тўлдиришнинг шарти бўлиб хизмат қилиши мумкин. Хусусан, бу каби ёрдамлар партияларни сиёсий рақобатдаги имкониятлари нотенглигини камайтиради, уларни алоҳида жисмоний ва ҳуқуқий шахслар гуруҳлари олдидаги қарамлигини йўқотади, натижада партиялар ўзларини хусусий молиялаштириш билан боғлиқ бўлган сиёсий коррупцияга қарши курашнинг таъсирчан воситасига айланади.

Ҳозирги давр қонунчилигида сиёсий партияларни давлат томонидан молиялаштиришнинг турлича хиллари ва шакллари мавжуддир: **умумий** ва **махсус**, **тўғридан-тўғри** ва **билвосита**. **Умумий** (мақсадсиз) молиялаштириш — давлат субсидияларини сиёсий партияларнинг жорий фаолиятининг ташкилий характерини (партия аппаратини сақлаш, қурултой ва конференциялар ўтказиш, биноларга ижара ҳақи тўлаш, жиҳоз ва турли ускуналар олиш ва ҳоказолар учун) қоплаш учун ажратишдир. **Махсус молиялаштириш** — партиялар фаолиятининг маълум бир йўналишларига (сайловлар кампаниялари ўтказиш, парламент фракциялари фаолияти учун кабилар) субсудиялар ажратишдир.

Бу турдаги давлат томонидан молиялаштиришга икки хил ёндашув пайдо бўлди. Биринчи гуруҳдаги мамлакатларда (Австрия, Бельгия, Греция, Испания, Словакия, Германия, Швеция) давлатлар партияларнинг жорий фаолиятини умумий ва махсус молиялаштиради (масалан, Германияда парламентдаги партиявий фракциялар, Швецияда партия матбуоти, партиянинг маърифий ва тадқиқот институтлари давлат томонидан молиялаштирилади). Шу билан бирга қонунчилик партияларга давлат субсудияларини ишлатишга катта эркинлик ҳам беради. Лекин, баъзи қонунларда давлат субсудияларини ишлатиш чекланган (масалан, Греция қонунига мувофиқ, давлат субсудиялари фақат функционал эҳтиёжлар ва сайловлар кампаниялари учун ишлатилиши шарт қилиб қўйилган). Баъзи мамлакатлар қонунчилигида (масалан, Австралия, Канада, АҚШ) махсус молиялаштириш кўзда тутилиб, унга биноан партияларнинг сайловлардаги харажатлари қисман қопланади.

Муқимжон ҚИРҒИЗБОЕВ

Фақат қонунга бўйсунувчи суд, судьялар эса қонуний ҳуқуқларга, ўз виждонига амал қилиб, айбловчи ва ҳимоя қилувчи томонларнинг фикрларини холисона ҳисобга олиш асосида мустақил равишда адолатли, қонуний ҳукм чиқаради... Қаерда суд мустақил бўлмас экан, шу ерда қонун талаблари ва адолат бузилиши муқаррар. Қонун устуворлигини, инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳимоясини таъминламасдан туриб фуқаролик жамиятини қуриш ҳақида сўз юритишга ҳеч қандай асос қолмайди.

Ислом КАРИМОВ

Журналист суриштируви

АДОЛАТГА ОТИЛГАН ТОШ

ёки Олий суд томонидан оқланган самарқандлик тадбиркор Омон Қозиевнинг қонуний ҳуқуқларини тиклаш нега пайсалга солинмоқда?

Бошданоқ айтиб қўйганимиз маъқул: бу мақолани тайёрлаш жараёнида мухбирга "эҳтиёт бўлиб юриш"ни, нуфузли идоралар билан "ҳазиллашмаслик"ни шипшитиб қўймоқчи бўлганлар ҳам топилиб қолди. Улардан айримлари ҳатто журналистик суриштирув ўтказилишига, маълумот тўплаш жараёнида қонуний ҳуқуқларимиздан фойдаланишга тўсқинлик қилмоқчи ҳам бўлдилар.

Бироқ тўққиз йил муқаддам Самарқанддаги ҳуқуқ-тартибот идораларининг хатоси билан "жиноятчи" деб гумон қилинган ва ҳатто қамалган, кейинчалик Олий суд томонидан ҳаракатларида жиноят аломатлари мутлақо йўқлиги сабабли оқланган фуқаронинг қонуний ҳақ-ҳуқуқларини тиклаш бугунгача пайсалга солинаётганлиги ва бу борада матбуот жамоатчилик фикрини ифодалаши, ошкоралик вазифасини ўташи зарурлигини назарда тутиб ушбу хулосаларни газета саҳифасида баён этишни лозим топдик.

Хўш, асли гап нимада? Омон Қозиев ким? Нега у суд оқловидан кейин ҳам қонуний ҳақ-ҳуқуқларини тиклолмай овора? Нега унинг турли нуфузли идораларга йиллар давомида йўллаб келаётган аризалари ижобий ҳал этилмай қолаяпти?

Масалага ойдинлик киритиш учун бундан тўққиз йил муқаддам рўй берган воқеа тафсилотини қисқача баён этмоқчимиз. 1995 йилнинг 10 мартида Самарқанд вилоят Ички ишлар бошқармаси тергов бўлими Самарқанд шаҳридаги "Мароқанд" акциядорлик жамиятида ўтказилган текширишни якунлаб жиноий иш қўзғатишга қарор қилди. Бунга асос сифатида акциядорлик жамияти томонидан 254540 сўмлик акциз солиғи тўланмаганлиги кўрсатилиб айблов ҳужжатлари тўлғазилди ва "Мароқанд" раҳбари Омон Қозиев дастлабки тергов жараёнидаёқ ҳибсга олинди.

Шундан сўнг орадан бир ҳафта ўтар-ўтмас "Мароқанд" акциядорлик жамияти мулкчиликнинг айни шу кўринишида шаклланаолмаган деб ҳисобланиб Давлат мулкини бошқариш қўмитасига 3 кунлик муддат ичида ушбу акциядорлик жамиятини тугатиш комиссиясини тузиш вазифаси топширилди. Ҳайронмиз, газетхон юқоридаги воқеадан хабардор бўлгач бир ёқда корхона тақдири учун жавобгар шахс устидан тергов ҳаракатлари олиб борилаётган бўлса, иккинчи томондан унинг иштирокисиз тугатиш комиссияси зўр иштаҳа билан ишга киришаётган бўлса?! — деган фикрга бориши мумкин.

Хўш, унда гап қаёқда? "Мароқанд" илгари ижара савдо корхонаси сифатида фаолият кўрсатиб келаётган эди. 1993 йилнинг январь ойида эса мулкчилик шакли ўзгартирилиб акциядорлик жамиятига айлантирилди. Жамиятнинг таъсис ҳужжатлари Самарқанд шаҳар ҳокимлиги томонидан ўрганилиб тегишли тартибда рўйхатдан ўтказилди. Шундан сўнг акциядорлар ўзларининг шахсий улушларини қўшиб корхонани ҳар томонлама ривожлантиришга савдо ва ишлаб чиқаришни кенгайтиришга ҳаракат қилдилар. Тез орада жамият қошида асаларичилик ёрдамчи хўжалиги, 2 та мебел ишлаб чиқариш цехи, кулолчилик цехи, ломбард ва 2 та халқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчи ёрдамчи хўжалик фаолият бошлади. Натижада 50 дан ортиқ қўшимча иш жойлари яратилиб ходимлар сони 250 нафарга етказилди.

"Мароқанд" акциядорлик жамияти ўша пайтда биринчилардан бўлиб хорижий мамлакатлар ишбилармонлари билан иқтисодий ҳамкорликни йўлга қўя олди. Жумладан, Хитой, АҚШ, Канада, Исроил, Германия, Эрон, Россия сингари давлатлардаги сармоядорларга маҳаллий маҳсулотлар экспорт қилиниб, унинг ўрнига ишлаб чиқаришни ривожлантирадиган янги технологиялар олиб келинди. Хитойлик ишбилармонлар билан эса юқори сифатли мебел ва паралон ишлаб чиқариш бўйича шартнома ҳам тузилди.

Қисқаси, "Мароқанд" акциядорлари давр талабини, бозор эҳтиёжларини чуқур тушуниб ҳамда мавжуд қонунларга суяниб фаолиятни кучайтиришга интилдилар. Шунинг барабарида бюджетга солиқлар ўз вақтида тўлаб борилиши таъминланди. Лекин ногаҳонда вилоят Ички ишлар бошқармаси тергов гуруҳи корхонага ташриф буюриб қолди-ю ҳамма иш чаппасига кетди. Текширувчилар гўё "Мароқанд" савдо корхонасига Исроилдан импорт тарзида олиб келинган 23 минг 496 дона "Виктория" алкоголли ичимлиги учун чорак миллион сўмликдан зиёд акциз солиғи тўланмаган деган айбловни кўтариб чиқдилар. Ва, ишни судга ўтказиб корхона эшикларини ёпиб муҳрладилар. Жиноят ишлари бўйича вилоят суди эса "Мароқанд" раҳбари Омон Қозиевни айбли деб топиб бир йил муддатга озодликдан маҳрум этиш ҳақида ҳукм чиқарди.

Бу орада тугатиш комиссияси корхона мол-мулки, бино, иншоотларини бирма-бир рўйхатга олиб шошилинч сота бошлади. Комиссия раисининг ўринбосари, "Самарқанд" савдо концерни раиси Ш.Мустафоев "Мароқанд"га тегишли омборхона ва дўконларнинг бир қисмини ўз ҳисобига ўтказиб олишга улгурди. Қолган қисми эса турли ташкилотларга биринчи сўровдаёқ сотиб юборилди. Чунончи асосий бинога "Ўздунробита" уяли алоқа компанияси эгалик қиладиган бўлди. 250 нафарлик жамоаси эса тарқатиб юборилди.

Табиийки "айбдор" деб суд ҳукми билан жазоланган "Мароқанд" раиси Омон Қозиев ўз ҳуқуқи учун курашди. Ниҳоят Республика Олий суди ҳайъати унга нисбатан тузилган жиноят ишини одилона кўриб чиқиб вилоят судининг ҳукмини бекор қилди ва Омон Қозиевни оқлаш, унинг ҳуқуқларини тиклаш ҳақида қарор чиқарди. Шунга кўра Самарқанд шаҳар Давлат солиқ инспекциясига "Мароқанд" ҳисобидан нотўғри ундириб олинган акциз солиғини қайта тўлаш юклатилди. Оқловдан сўнг вилоят судининг 1996 йил 11 мартдаги ажримига асосан мусодара қилинган "Виктория" алкоголли ичимлигини ўз эгасига қайтариш кўрсатилди. Омон Қозиев эса бу талаб билан қаноатланмай "Мароқанд" акциядорлик жамиятининг қолган мулкини ҳам ўз эгаларига қайтариш, уни аввалги вазифасига, яъни жамият раислигига тиклашни сўраб судга мурожаат қилаверди. Афсуски, юқорида таъкидлаб ўтганимиздек, собиқ раиснинг қонуний мурожаатлари ҳануз пайсалга солиб келинмоқда. Нега?

Журналист суриштируви давомида воқеага дахлдор ташкилотлар, суд-ҳуқуқ идоралари вакиллари билан учрашишга, улар орқали даъвогар Омон Қозиевнинг саволларига жавоб излашга ҳаракат қилдик.

Суд қарорларини ижро этиш бўйича Департаментнинг вилоят ҳудудий бўлинмасида даъвогарнинг қонуний талабларини бажариш учун ҳамма чоралар кўрилаётганлиги таъкидланди. Аммо судлар томонидан ижрони таъминлаш ҳақидаги ҳужжатлар ўз вақтида тақдим этилмай қолаётгани ёки бу ҳужжатлардаги ноаниқликлар, даъвогарга етказилган зарар миқдори қайта-қайта кўриб чиқилаётганлиги якуний ишни қийинлаштирмоқда. Жумладан, жиноят ишлари бўйича вилоят судининг 1998 йил 1 апрелдаги ижро ҳужжати суд ижрочиларининг иш юритувига 2001 йил 14 сентябрида келиб тушган. Лекин мусодара қилинган ашёларнинг сақлаш учун топширилган жойи аниқ кўрсатилмаганлиги учун суд ижрочилари томонидан вилоят судига қайтарилган. Вилоят суди эса ҳанузгача бу ижро варақасига аниқлик киритмаган. Департамент вилоят ҳудудий бўлинмасининг суд қарорларини ижро этиш бўйича етакчи инспектори Норқул Сафаров бу масала билан кўпдан буён шуғулланаётганлиги, аммо ўз ваколати доирасидан четга чиқолмаслигини таъкидлади. Омон Қозиевни аввалги ишига ёки унга тенг бўлган вазифага тиклаш масаласида ҳам шундай совуққонлик бор, яъни суд томонидан ижро варақаси тақдим этилмаган. Нега? Ва, яна далилий ашё сифатида мусодара қилинган 7,443 дона "Виктория" ароқларини ўз эгасига қайтариш ёки унинг қийматига тенг бўлган суммани бериш нима сабабдан чўзилаяпти?

Аввало даъвогарнинг норозилигига сабаб бўлаётган "Виктория" ароқларини ундириш хусусида фуқаролик ишлари бўйича собиқ Темирйўл туманлараро суди 2001 йил 13 декабрдаги ҳал қилув қарори билан Омон Қозиевнинг даъвосини қисман қаноатлантирган. Яъни Самарқанд вилоят молия бошқармасидан даъвогар фойдасига 7,443 дона "Виктория" ароғи учун 13 миллион 749 минг 349 сўм ундириш ҳақида қонуний хулосага келинган. Бироқ бу қарор ижро этилмай 2004 йил 4 мартда фуқаролик ишлари бўйича Самарқанд вилоят судининг кассация инстанциясида қайта кўриб чиқилиб бошқача хулосага келинган. Яъни ажримда биринчи босқич суди "Виктория" ароғининг баҳосини аниқлашнинг имкони бўлмаганлиги тўғрисидаги маълумотларга тегишли ҳуқуқий баҳо бермаганлиги кўрсатилган. Вилоят суди шундай маълумотномани ишнинг 113-варағидан топди. Ва "Кирквуд энд бразерс, инк" қўшма корхонаси маълумотномасига асосланган ҳолда бир дона "Виктория" ароғини ўша пайтда 37 сўм 90 тийин сотилган деб ҳисоблади. Бу нархга ўша вақтдан буён шу кунгача бўлган ўсиш коэффициентлари қўлланилиб маҳсулотнинг ҳақиқий баҳоси 513 сўмдан қилиб белгиланди. Шу тариқа даъвогар фойдасига ундирилиши лозим бўлган 13,749,349 сўм 3 миллион 818 минг 259 сўмга келтирилди.

Даъвогар эса бу ажримдан норози. Чунки суд ишининг 113 варағига тиркалган "Кирквуд энд бразерс, инк" корхонасининг маълумотномаси бузиб талқин қилинган. Маълумотномада бир дона 1 литрлик "Виктория" ароғининг нархи 2,7 АҚШ доллари сўмнинг 1 АҚШ долларига нисбатан ўша вақтдаги, яъни 1996 йил 5 сентябрдаги қиймати 37,9 сўм эканлиги қайд этилган. Суд нархни аниқлашда 37,9 сўм билан "кифояланиб" қолди.

Фуқаролик ишлари бўйича вилоят суди раисининг ўринбосари Шуҳрат Музаффаров суд ажримидаги бу чалкашликни "оддий арифметик хато" деб баҳоламоқчи бўлди. Демак, уни тузатса бўлади. Аммо шу хато туфайли даъвогарнинг юқори босқич судига такрор мурожаат қилиш, бой берилган вақт, қақшаган асаблар-чи?

Омон Қозиевни вазифасига тиклаш борасида суд хулосаси қандай? Очиғи, бу ишда ҳам "Мароқанд" акциядорлик жамиятининг ҳуқуқлари, корхона низомидаги қонун билан тенглаштирилган ҳолатлар, яъни сайлаш ёки бўшатиш ҳақидаги унинг ўзигагина тегишли ҳуқуқлари четга суриб қўйилди. Корхона билан боғлиқ сўнгги маълумотлар ўрганилмади.

Фуқаролик ишлари бўйича вилоят суди ҳайъатининг 2001 йил 14 май куни чиқарган ажримида "Мароқанд" акциядорлик жамияти тугатилиши муносабати билан акциядорлар ва собиқ раис Омон Қозиев ўртасидаги меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳамда бу ҳолатни меҳнат дафтарчасига қайд этиш тугатиш комиссиясига юклатилган.

Хўш, корхона чиндан ҳам тугатилганми? Шундай қарорга келиш учун ҳуқуқий асослар етарлими?

Давлат мулк қўмитасининг вилоят бошқармасида "Мароқанд"нинг акциядорлик корхонаси сифатида тугатилганлиги ёки фаолият юритаётганлиги оид тайинли жавоб тополмадик. Бошқарма ҳуқуқшуноси Юсуф Абдуғоффоров тугатиш комиссиянинг хулосасига эга эмаслигини тан олди. Бошқарма бошлиғи Муҳаммаджон Турсуновнинг ёзма маълумотномасида эса "О.Қозиевнинг "Мароқанд" акциядорлик жамиятига қўшган нақд пул кўринишидаги улуши ҳамда у томонидан сотиб олинган маъмурий бошқарув биноси кўринишидаги пай улушини унинг фойдасига қайтариш тўғрисида чиқарилган ҳал қилув қарори мавжуд бўлса суд ижрочилари томонидан ундирилади" дейилган.

"Савдогарбанк"нинг вилоят бўлимидан бизга берилган ёзма маълумотномада "Мароқанд" хўжалик субъекти сифатида тугатилганлиги тўғрисида на тегишли ҳокимият идорасининг ва на Давлат солиқ инспекциясининг хати олинмаганлиги баён этилган. Яъни ҳисоб рақами ёпилмаган. Томонлар ўртасида ўзаро ҳисоб-китоб қилинмаган. Тугатиш комиссияси ишни чала қолдириб кетган. Суд эса корхона тугатилган деб ҳисоблаб Омон Қозиевни вазифасига тиклашни рад этаяпти. Холислик, ҳаққонийлик қаерда қолди? Наҳотки, суд санамай саккиз деяверса?

Журналист суриштируви чоғида фуқаролик ишлари бўйича вилоят суди раиси Илҳом Мамараимовнинг матбуотга, журналистнинг ахборот олиш кафолатлари тўғрисида қонун билан мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқига тўраларча муносабати бизни лол қолдирди.

Аввалига мухбир билан учрашишга рози бўлган суд раиси салом-аликдан сўнг муддаога ўтилгач, ўзини саволлардан олиб қоча бошлади. Столи устидаги диктофонни олиб қўйишни уқтирди. Гарчи учрашув бошида танишиб чиққан бўлса-да мухбирлик гувоҳномасини, суҳбатга алоқадор шикоят хатини яна бир карра сўраб олиб синчиклаб ўқиб чиқди. Сўнгра гап орасида илгари ножўя ҳаракатлари учун газета мухбирларини ҳам жавобгарликка тортганлигини "қистириб" ўтди.

Ниҳоят қароримиз қатъийлигини кўриб "Мен билан гаплашиш учун Олий суд раисидан руҳсат олиб келинг" дея маълумот беришдан бош тортди.

Афсус, раисга бериладиган саволлар кўп эди. Аммо унинг матбуотни хушламаслиги суҳбатнинг белига тепди. Ҳай-ҳай қози жаноблари, мухбирнинг диктофони ғашингизга тегиб тилингизни боғлаб қўйгани учун узр. Ахир сиз жавоб эмас, савол беришга, қарор чиқаришга одатлангансиз-да. Шу ҳолда ҳар қандай даъвогар сизнинг ҳузурингизда амирона сўзларингизни эшитиб маъқуллаши ёки кўзи ёшга тўлиб чиқиши тайин. Фақат Омон Қозиев эмас.

Даъвогарнинг фикрича, суд унинг қонуний ҳуқуқларини тиклашга тамоман юзаки ёндашган. Мисол учун, "Мароқанд" акциядорларнинг ҳуқуқи бошданоқ поймол этилганлигини кўра-била туриб суд тугатиш комиссияси корхона раҳбари билан тузилган меҳнат шартномасини бекор қилишни юклаяпти-ю уни ўз вазифасига тенг лавозим билан таъминлаш ҳақида лом-мим дейилмаяпти?

— Башарти "Мароқанд" акциядорлик жамияти сифатида шаклланаолмаган, унинг раиси лавозимда ноқонуний ўтирган бўлса тугатиш комиссияси тегишли ҳокимият идорасига мулкни рўйхатдан ўтказиш ҳақидаги қарорини бекор қилишни сўраб мурожаат қилиши, шундан сўнг ўз ваколатини амалга оширишга киришиши керак эди, — дейди даъвогар Омон Қозиевнинг адвокати Юрий Воскобойников. — Акциядорлик жамияти шаклланмаган деб топилган тақдирда ҳам, у мулкчиликнинг аввалги ҳолига қайтарилиши ва фаолият юритиши лозим эди. Аммо униси ҳам буниси ҳам қилинмади. Оқибатда 250 нафар акциядор, улар қаторида менинг ҳимоям остидаги шахс ҳам таланди.

Дарвоқе, "Мароқанд"нинг мусодара қилинган мол-мулки уни сақлашга дахлдор шахслар томонидан ўзбошимчалик билан талон-тарож қилингани рост.

Акциядорлик корхонаси раиси айбсиз эканлиги тасдиқлангач, вилоят суди 1996 йил 11 мартидаги ажрими билан 11652 дона "Виктория" ароғини ўз эгасига қайтаришни лозим топди. Бироқ бу пайтда вилоят ИИБ омбор мудири Маҳмуд Худойбердиев ароқларнинг 4800 тасини "гумдон" қилиб улгурган эди. Натижада у суд ҳукми билан саккиз йил озодликдан маҳрум этилди.

Вақтинчалик олиб қўйилган ароқларнинг 7 минг 443 таси эса ўша вақтда Самарқанд шаҳар судининг катта суд ижрочиси (ҳозирги пайтда фуқаролик ишлари бўйича вилоят суди судьяси) Моҳира Раупова томонидан "Бахтли болалар" хусусий савдо идорасига сотилган деб ҳужжатлаштирилган. Ҳолбуки, суд ижрочиси вилоят судининг мусодара қилинган мулкни ўз эгасига топшириш ҳақидаги ажримини вақтида қўлига олган ва уни сўзсиз бажариши лозим эди. Оқибати нима бўлди, дерсиз? Катта суд ижрочиси М.Раупова ва суд ижрочиси И.Жалолов ўша вақтда, яъни 1997 йил 11 февралда Самарқанд вилоят адлия бошқармаси томонидан енгилгина "ҳайфсан" билан қутулиб қолдилар.

Воқеага алоқадор, яъни мусодара этилган юкни суд талабини инобатга олмай сотиб юборган шахс бугун даъвогарнинг айни шу масаладаги даъвосини муҳокама этишда фуқаролик ишлари бўйича суд ҳайъат аъзоси сифатида иштирок этиб келаётганини қандай баҳолаш мумкин?..

Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексининг 304 моддаси 4-бандига биноан реабилитация этилган шахсга қонунга хилоф ҳаракатлар оқибатида етказилган мулкий зиён, яъни суриштирув, дастлабки тергов органлари ёки суд томонидан олинган ва йўқотилган мол-мулк қиймати тўла ҳажмда қопланиши шарт.

Демак, ҳуқуқий фуқаролик жамиятида қонунларга нисбатан ишончсизликни келтириб чиқарадиган ҳар қандай ҳолатларга узил-кесил чек қўйилиши, адолат тикланиши керак. Бу — қонун талаби. Қонунни назар-писанд қилмасликка ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ!

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ, "Адолат" мухбири

Тадбир

ИСЛОҲОТЛАР ИНСОН УЧУН

Мамлакатимизда янги йўналишда фаолият юритадиган Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатаси ва халқ депутатлари вилоят, туман, шаҳар Кенгашларига шу йил охирида бўлиб ўтадиган сайловларга тайёргарлик жараёни қизғин кечмоқда. Шунингдек, 2005 йил бошида Олий Мажлис Сенатига ҳам сайловлар бўлади.

Сайлов қонунчилигини тарғибот қилиш мақсадида Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти қатор семинар ва тадбирлар ўтказиб келмоқда. Шу пайтгача бўлиб ўтган семинарларнинг асосий мавзуи мамлакат ҳаётида сиёсий партияларнинг роли, қурилиши ва сайлов механизмларига бағишланди. 24 апрелда ўтказилган навбатдаги семинар-тренинг эса "Сайловчиларнинг ташаббускор гуруҳлари: тажрибалар, муаммолар ва ечимлар" мавзуига бағишланди. Институтнинг "Парламентаризм ва сайлов тизими муаммоларини ўрганиш" лойиҳаси асосида ташкил этилган бу тадбирда асосий эътибор сайлов қонунчилигининг сайловчилар ташаббускор гуруҳига тегишли қисмига қаратилди. Қолаверса, сайловлар жараёнидаги хато ва камчиликлар таҳлил қилинди.

Семинар-тренингда "Маҳалла", "Нуроний" жамғармалари, "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, Фуқаролик фикрини ўрганиш институти ҳамда ОАВ ходимлари иштирок этди. Ўзбекистон "Адолат" СДП котиби, Олий Мажлис депутати Дилором Тошмуҳамедова қатнашди.

Тадбирда янги сайловларнинг ўзига хос хусусиятлари, сайловчилар ташаббускор гуруҳларини рўйхатга олиш, сайловолди тадбирларни ўтказиш, сайлов компанияси штабининг тузилмаси ҳақида фикрлар алмашилди. Депутатликка номзод бўлган фуқароларга қўйиладиган талаблар, бу жараёнда эса ОАВнинг роли хусусида сўз борди.

Семинар-тренингнинг сўнгги босқичида депутатликка номзоднинг ишончли вакилини сайловолди иштироки масаласи кўриб чиқилди.

Бахтиёр ТОШНАЗАРОВ, "Адолат" мухбири

"ТАФАККУР" ЖУРНАЛИНИНГ ЯНГИ СОНИ

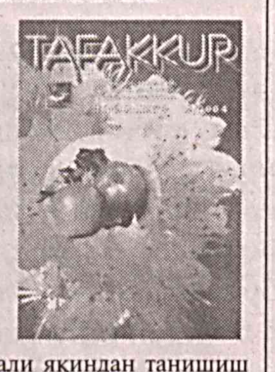

Одатда савоб, меҳр-мурувват ҳақида гап кетганда қайсидир саховатпеша инсоннинг кам таъминланган оилаларга ёки боқувчиси йўқ кексаларга, етим-есирларга кўрсатган ҳиммати мавзу объекти қилиб олинади. Бу ҳол матбуотда ҳам, телевидение ва радиода ҳам анъанавий тусга кириб қолган. Лекин бу тўғримикан? Аслида ҳақиқий савоб учун (хўжакўрсинга эмас) қилинган иш қандай бўлади? Умуман, бу улуғ сўзларнинг моҳияти нима?

Журнал бош муҳаррири, атоқли адиб Эркин Аъзамнинг "Савобнинг йўли — пинҳона" номли бош мақоласида ҳамда публицист Муртазо Қаршибой қаламига мансуб "Мурувват — мардлар фазилати" сарлавҳали мақолада ушбу мавзу кенг қамровли мушоҳада этилган.

"Ғарб ва Шарқ либерализми" мақоласи муаллифи, таниқли публицист Баҳодир Зокир либерализм тарихи ва унинг америкача модели билан муфассал таништиради.

Адабиётшунос Иброҳим Ҳаққулнинг "Абдулла Қаҳҳор жасорати" сарлавҳали эссеси ҳам диққатга сазовор. Унда адибнинг бутун салоҳияти, фақат ўзига хос жасорати ҳар жиҳатдан асослаб берилган.

Ёзувчи Ўлмас Умарбековнинг "Қизимга мактублар" асаридан олинган парчалар ҳам журналхонларни бефарқ қолдирмайди. Ўлим тўшагида ётган бу кекса инсон иродаси ва умидларини теран ифода этади.

Ғарб тафаккури ривожига катта таъсир кўрсатган Зигмунд Фрейд таълимоти билан Феруза Обиджонованинг "Гўзаллик қутблари" мақоласи орқали яқиндан танишиш мумкин. Шунингдек, оддий робинзонлар, ғалати саргузашт ишқибозлари ҳаётидан ҳикоя қилувчи "Танҳолик азоби" (Иван Головня) асари, таниқли шоирлар Муҳаммад Юсуф ва Гулистон Матёқубова ижодидан намуналар ҳамда "Талқин ва тадқиқотлар" рукнида берилган ранг-баранг мавзудаги илмий мақолалар ҳам "Тафаккур" мухлисларини хушнуд этишига ишончим комил.

Мавлуда МЕНГЛИҚУЛОВА

Муштарий илҳоми

ҲОЛАТ

Ой ёнида бир юлдуз
Нурли боқиб туради.
Хонамда изғиб тутун
Эшик томон юради.
Қаршилаган ярим тун
Бир йўталиб қўяди.

Ой ёнида бир юлдуз
Мен-ла суҳбат қуради.
Иболи кулиб беун
Мушкул жумбоқ сўради.
Жавоб топмай бўлсам хун,
Сиёҳ кўз ёш қилади.

Ой ёнида бир юлдуз
Ширин хаёл суради.
Қораланган оқ қоғоз
Ночор тилга киради:
"Ором олгин, юлдузча,
Тонг ёришиб келади!"

Нуриддин МУРОДОВ

Фуқаролик ишлари бўйича Акмал Икромов туманлараро суди томонидан олиб борилаётган ишлардан кўпчиликнинг кўнгли тўлмоқда. Боиси сир эмас : одил судловни амалга оширилаётган судьялар зиммаларидаги вазифаларни масъулият билан адо этиб, масалалар ечимига адолатли нуқта қўйишмоқда. Бошқачасига айтганда, Сайёр Эшонқулов бошчилигидаги мазкур муассасани фуқаролар ўз муаммоларини бартараф этадиган ташкилот сифатида кўрмоқдалар.

***Суратда:** туманлараро суди раиси Сайёр Эшонқулов судьялар Ҳилола Солиева, Фотима Давлетова, Қиёмиддин Идрисов, Бахтиёр Мадаминов ва котиба Ирода Маҳмудова билан келгусида қилиниши лозим бўлган чора-тадбирлар хусусида суҳбатлашмоқда.*

Козим ЎЛМАСОВ олган сурат.

Кулги бекати

— Дада, одамнинг юзини яхши эслаб қоласизми?

— Ҳа, яхши эслаб қоламан.

— Жуда яхши экан-да! Мен сокол олишда қарайдиган кўзгуни синдириб қўйдим.

***

Ўқитувчи: — Шоҳ Доронинг ўлимидан кейин нималар бўлди?

Ўқувчи: — Уни кўмдилар.

***

— Билет неча пул туради? — деб сўради кинотеатр кассиридан бола.

— Юз сўм.

— Менда атиги эллик сўм бор. Мени киритиб юборақолинг — кинони бир кўзим билан кўраман.

***

Дин муаллими ўқувчидан сўрайди:

— Ҳамма нарсани кўргувчи, ҳамма нарсани эшитгувчи, ҳамма нарсани билгувчи ким?

— Қўшни аёл, — деб жавоб беради бола.

***

— Дада, сиз қуёндан қўрқасизми?

— Йўқ.

— Бўлмаса, нега қуён овига ит билан милтиқ кўтариб борасиз.

***

— Жўра, сенинг аканг нечта?

— Битта.

— Қизиқ. Унда нега синглинг "акам иккита" дейди.

***

Жўмракдан сув томчилай бошлабди. Нодира ойисини чақирибди:

— Ойижон, тезроқ дастрўмол олиб келинг, жўмрак шамоллаб қолибди.

***

Музаффар кўзгуни қўлга олиб, кўзини чирт юмиб турибди.

— Ҳа, нима қиляпсан?

— Қанақа ухлашимни кўряпман.

ОВИ ЮРИШМАГАН ҚАЛЛОБЛАР

Сирдарё вилоят прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси ходимлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 15 январдаги "Спиртли ва алкоголли маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва сотиш устидан давлат назоратини кучайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги 24-сонли қарори ижроси юзасидан бир қатор ишлар амалга оширилди. "Бузоқнинг югургани сомонхонагача", деганларидек уларнинг саъй-ҳаракатлари билан кўплаб қонунбузарлар ниятига етолмадилар.

ТУЗОҚҚА ТУШГАН ХАЙРУЛЛА

Оқолтин туман СВОЖҚК бўлими ходимлари Бобур қишлоқ фуқаролар йиғинида истиқомат қилувчи Хайрулла Бековни тузоққа туширдилар. Маълум бўлишича, у хонадонида 830 дона 1,5 литрлик елим идишларда умумий қиймати 686960 сўмлик 1245 литр этил спирти сақлаётган экан. Спирт далилий ашё сифатида олиб қўйилди. Хайруллага нисбатан эса, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 186-1-моддаси 2-қисми "а" банди билан жиноят иши қўзғатилди.

"МАРДОНА"ДАН ПУЛ ҚИЛГАН ШОВВОЗЛАР

Сирдарё туманида ўтказилган тадбирда тумандаги "Ҳақиқат" ширкат хўжалигида яшовчи Шариф Байзаев ва Шодибой Кенжаевлар тумшуғидан илиндилар. Улар қалбаки ёрлиқ ва акциз маркалари ёпиштирилган 0,5 литр ҳажмли 194 шиша "Мардона" аччиқ настойкасини ҳар шишасини 600 сўмдан сотаётганда ушланган. Спиртли ичимликлар ва 120 минг сўм пул ароқфурушлардан далилий ашё сифатида олинди.

НАФСИ ЎПҚОН ЭКАН

Нарпай туман Оқтош қўрғонида яшовчи фуқаро Назира Нурмуродованинг нафси ўпқон эканлигини соҳа мутахассислари фош этишди. У 1,5 литрлик 400 дона идишдаги спиртнинг ҳар бирини 2000 сўмдан сотиб олиб, Қозоғистон Республикасидан айланма йўллар орқали олиб ўтади. Спиртни сотиш мақсадида Самарқанд вилоятига олиб кетаётганида Сирдарё туман СВОЖҚК бўлими ходимлари томонидан қўлга олинди. Ҳар иккала ҳолат юзасидан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 186-1-моддаси билан жиноят иши қўзғатилди.

МАНЗИЛИГА ЕТОЛМАГАН АРОҚФУРУШ

Ширин шаҳар прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бўлими томонидан ўтказилган тадбирларда Ховос туман "Фарҳод-2" ширкатлар уюшмасида яшовчи фуқаро Шоирбек Базаров Қозоғистон Республикасида ишлаб чиқарилган 0,5 литрлик 132 дона ва 0,25 литрлик 64 дона шиша идишларда жами 180400 сўмлик "Пшеничная" ароғини сотиш мақсадида ноқонуний равишда олиб келаётганлиги аниқланди. Унга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 186-1-моддаси 1-қисми билан жиноят иши қўзғатилди.

ҲАМ МОЛИДАН, ҲАМ ПУЛИДАН АЙРИЛДИ

Шунингдек, бошқарма ходимлари томонидан тамаки маҳсулотларининг ноқонуний муомалага киритилиши юзасидан ҳам бир қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Гулистон туманида тадбир ўтказаётган бошқарма ходимларига Сайдулло Тўхтабоевнинг юклари шубҳали кўринди. Қарашса, юк ичида акциз маркалари бўлмаган, хорижда ишлаб чиқарилган 103,5 минг сўмлик сигареталар бор экан. Сўроқ пайтида тумандаги Ҳамид Олимжон номли жамоа хўжалигида яшовчи Сайдуллобой сигареталарни Бекобод шаҳрида сотиш учун олиб кетаётганини тан олди. Қинғир йўл билан текин даромад топаман деган ҳуқуқбузарнинг ҳам сигареталари мусодара қилинди, ҳам 16320 сўм жарима тўлашга мажбур бўлди.

Янгиер шаҳрида ўтказилган тадбирда Соибжон Ортиқов деган кимса ҳам акциз маркалари йўқ 230 қути хорижда ишлаб чиқарилган тамаки маҳсулоти билан қўлга олинди. Сигаретфуруш 106,5 минг сўмлик молидан айрилибгина қолмай 5400 сўм жарима ҳам тўлашга мажбур бўлди.

Боёвут туманидаги "Деҳқонобод" хўжалигида истиқомат қилувчи Шавкат Бойзоқов ҳам ноқонуний сигарета сотишдан тушадиган жарақ-жарақ пулларга ишқибоз экан. Бу Гулистон шаҳар СВОЖҚК бўлими ходимлари уни қўлга олганларида маълум бўлди. Шу куни ўтказилган тадбирда сигаретфуруш умумий қиймати 200 минг сўмлик бўлган, хорижда тайёрланган "PINE" сигареталарини сотиш мақсадида Гулистон деҳқон бозорига олиб келаётганда ҳуқуқ посбонларининг ўткир нигоҳидан қочиб қутула олмади. Шавкат Бойзоқов энди қонун олдида жавоб беради.

Каримжон РИХСИЕВ,
"Адолат" мухбири

Болалар спорти

Бугунги кунда юртимиз бўйлаб спортнинг кенг кўламда ривожланаётганлиги, айниқса, болалар спортига катта эътибор берилаётгани қувонарли ҳол.

"УМИД" БОЛАЛАРНИ ЧОРЛАМОҚДА

Республикамизда ҳар йили ўтказиб келинаётган "Универсиада", "Баркамол авлод", "Умид ниҳоллари" каби мусобақалар фикримизнинг далилидир. Шу билан бирга мамлакатимизда фаолият юритаётган кўплаб спорт саройлари, турли хил спорт тўгараклари ҳам ҳукуматимизнинг ёш авлодга нечоғлик ғамхўр эканлигини кўрсатади.

Тошкент шаҳар ҳокимияти ташаббуси билан пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек тумани, "Яланғоч" даҳасида қад кўтарган "Умид" болалар спорт мажмуи ҳам спортга қизиқувчи ёшларни ўз бағрига чорламоқда.

Бу ерда болалар баскетбол, футбол, волейбол, гандбол (қўл тўпи), сузиш каби спорт турлари билан шуғулланишлари мумкин. Бунинг учун бугунги кун талабларига жавоб бера оладиган, замонавий услубдаги иккита ҳашаматли зал, очиқ бассейн, ўйин майдонлари ва бошқа маиший хизмат кўрсатувчи хоналар фойдаланишга шай ҳолатда.

Ушбу спорт мажмуининг очилишида таъкидланганидек, спорт ёшлар ҳаётида муҳим тарбиявий аҳамият касб этиши билан бир қаторда, уларнинг соғлом турмуш тарзини ҳам белгилаб беради. Президент Ислом Каримов ташаббуси билан кадрлар тайёрлаш миллий дастурида алоҳида эътибор қаратилган болалар спортини уч босқичда олиб борилиши ҳам бежиз эмас, албатта.

Зеро, ёшлари соғлом юртгина буюк давлат қура олади, янаям аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, "Фарзандлари соғлом юрт, қудратли бўлур".

Жамшид МАТЁҚУБОВ,
"Адолат" мухбири

"СИЗ ҚОНУННИ БИЛАСИЗМИ?"

Андижонда касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейларнинг ўқувчи ва талабалари ўртасида "Сиз қонунни биласизми?" республика танловининг вилоят босқичи якунланди.

Тадбир вилоят "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳамда Халқ таълими, адлия ва ички ишлар бошқармалари томонидан уюштирилди.

Танловда Марҳамат тумани агросаноат касб-ҳунар коллежи ўқувчилари ғолиб чиқди. Эндиликда улар республика танловига йўлланма олишди.

Туркистон-пресс

БОЗОРҚЎМ ПАХТАКОР ЭМИШ...

Жиззах вилоятининг Пахтакор туманида кўпчилик раҳбарлар ўз вазифасини бажариш ўрнига чигит экиш билан шуғулланмоқда

Масалан, Пахтакор тумани ҳокими пахта тайёрлаш режасини бажарсам бўлди, бошқа соҳалар бўлганича бўлар, дейдиганлардан экан.

Гапимиз қуруқ бўлмаслиги учун қуйидаги воқеани айтиб ўтишнинг ўзи кифоя қилса керак:

Хусусан, шу йилнинг 17 апрель куни туман деҳқон бозорида бўлдик. Бозорда тартиб интизомнинг ўзи йўқ. Ҳамма ёқ ифлос. Пахта ёғи сотаётган бир аёл ёнига яқинлашамиз.

— Опажон, ёғингиз сифатлими?

— Албатта, тўппа-тўғри заводдан келтирилган.

— Сифатини ва қайси заводдан олинганлигини тасдиқловчи ҳужжатингиз борми?

— Ҳужжат нима қилади, бизга келтириб берадиганлар бор. Ўшалардан олиб, сотавeрамиз.

Бундоқ қарасак атрофда ҳалиги опахонга ўхшаган ёғфурушлар кўп экан. Бунинг устига деҳқон бозорида ноозиқ-овқат товарлари билан анчагина одам бемалол савдо қиляпти. Аммо уларнинг мушугини пишт дейдиган ҳеч кимса йўқ. Дўконларда эса моллар назорат касса аппаратисиз сотилмоқда.

Наҳотки, бозорда шу даражада қонунбузарлик авж олган бўлсаю ҳеч кимнинг иши бўлмаса. Биз тартибсизликларни бозор раҳбарига айтиб қўймоқчи бўлиб, гўшт дўконидаги қассобдан бозор маъмурияти биносини сўрадик.

— Ҳов анави одам бозор чекчиси бўлади. Ўшандан сўрасангиз айтиб беради, — деди у қўлида халта кўтарган йигитни кўрсатиб. Йигит билан саломлашгач, раҳбар қаердалигини сўрадик.

— Абдунор ака йўқлар. Чигит экишга кетганлар. Ҳисобчимиз шу ерда эдилар, ўша киши билан гаплаша қолинг, — деди у бизни идора томонга бошлар экан. Аммо идорада ҳисобчини ҳам тополмадик, Ноилож:

— Ука, ҳар ким ўз ишини қилиши лозим. Нега бошлиғингиз бозорда тартиб ўрнатиш ўрнига чигит экишга кетди?, — дедим ҳайрон бўлиб.

— Билмадим. Ҳоким топшириқ бергандан кейин чиқмаса нима бўлишини биласизми, — саволимга савол билан жавоб қайтарди чекчи.

— Бозорда келиб чиқиши номаълум, сифати шубҳали, беҳужжат ёғ, қонун билан таъқиқланган ноозиқ-овқат товарлари бемалол сотиляпти. Чорасини кўрмайсизларми, — деймиз йигитга.

— Ака мен бир кичкина одамман. Қўлимдан нима ҳам келарди. Раисимиз чигит экишда дедим-ку! Қолаверса бу нарсалар билан биз эмас солиқчилар шуғулланиши керак.

— Раисингизнинг исм-фамилияси ким?

— Абдунор Раҳмонов.

— Ўзингизникичи?

— Айтмайман.

Ана шундан кейин бозордан қарийб 50 метрлар чамаси нарида жойлашган туман солиқ инспекциясига бордик. Эшик олдида турган навбатчи Пўлат Холдоровдан бошлиқни сўрадик.

— Бошлиғимиз Ўктам Бегашев ҳам, муовинлари Ўроз Нурматов ҳам далага чигит экишга кетишган, — деди у.

— Ҳозир бозордан келяпмиз. Ҳаммаёқда тартибсизлик. Савдо-сотиқ қоидаларига риоя этилмаяпти. Чигитни деҳқон эксаю, солиқчилар эса ҳукумат қарорларини бажаргани яхши эмасми?

— Яхшиликка яхшику-я, аммо ҳоким буюргандан сўнг бажармай бўлармиди?! Бажаришга мажбурмиз-да.

Хуллас, Пахтакор туманида ҳозир ҳамма пахтакор. Ҳамма чигит экиш, ниҳолларга ишлов бериш билан банд. Бошқа ишлар эса ўлда-жўлда...

Рихситилла КАРИМОВ

"Умид" сафардан қайтди

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Азиз Азизов раҳбарлигидаги Шайхонтоҳур туман "Ибн Сино" номидаги маданият марказининг "Умид" халқ фольклор-рақс ансамбли студияси яқинда Ўзбекистон Ҳиндистон мамлакатларининг Деҳли шаҳрида ўтказилган ижодкор ёшлар ҳафталигида фаол иштирок этиб қайтди.

Сафар давомида ҳамюртларимиз Агранинг Тожмаҳал, Аҳмадшоҳ, Қизил Қалъа каби машҳур обидаларни зиёрат қилдилар. Шунингдек, Индира Ганди ва "Моунт Каржия" махсус мактабларида учрашувлар ўтказди.

Сўнгра Жоваҳарлал Неъру номли Деҳли давлат университетида икки давлат ёш ижодкорлари конференциясининг тантанали очилиш маросими бўлди.

Тажрибали санъаткор Азим Азизов ушбу анжуманда "Ўзбек фольклор-рақс санъатининг бугунги кундаги муаммолари ва келгусида истиқболлари" ҳақида қизиқарли маъруза қилиб, бугунги кунда мустақил она Ватанимизда ёшларимиз томонидан олиб борилаётган катта бунёдкорлик ишлари гўзал ва мафтункор Ўзбекистонимизнинг гуллаб-яшнаётганлиги тўғрисида тўлқинланиб сўзлади.

Сўнгра "Умид" халқ ансамблининг бир гуруҳ ёш санъаткорлари бўлмиш эстрада хонандаси Диёр Маҳкамов, рақкосалар Наргиза Абдуллаева, Назокат Маҳмудова, Шорустам Обидов, Азизбек Ғаниев ва кулги-табассум устаси Шерқўзи Ғозиев раҳбарлигида ва иштирокидаги "Шерхон" гуруҳининг қизиқарли концерт дастурлари ҳинд томошабинларида катта қизиқиш уйғотди. Маросим сўнгида икки давлат вакиллари бир-бирларига эсдалик совғалари топширишди. Хуллас, Деҳлида ўтказилган ижодкор ёшлар ҳафталиги ўзбек ва ҳинд ёшларининг чинакам байрамига айланиб кетди.

Абдулла ҚУРБОНОВ,
хонанда.

ҚЕЧИРИЛМАС ГУНОҲ

(қисса)

(Боши ўтган сонларда).

Она туш кўрди. Катта бир боғ эмиш. Сағдулла ака ана шу боғда мевали дарахтларининг ортиқча шоҳларини буталаб юрганмиш. У оппоқ кийимда экан. Рисолат она эрининг ёнига бориб, уст-бошингизни ўзгартирсангиз бўлмайдими, оқ чангни тез ўзига олади депти. Сағдулла ака унга табассум билан қараб, жаннатда чанг бўлмайди, хотин депти. Рисолат она Нозимдан ўпкалаб Сағдулла акага дард ёрибди. Ҳаммасидан хабарим бор, жавоб қайтарибди Сағдулла ака. — Ўғлимиз шайтонлар тўдасида юрибди. Ўшалар ўз измига солди. Қўявер аяси, вақти-соати келиб сени, албатта, йўқлайди. Юр, мен сенга мевалардан узиб бераман. Сағдулла ака Рисолат онани қўлидан маҳкам тутиб боғ тўрига олиб кетибди. Боғнинг адоғи кўринмасмиш. Дарахтларнинг устки шоҳига қўниб турган булбуллар бири қўйиб, бири сайрармиш. Бундай мўъжиза боғни ким яратган деб сўрабди Сағдулла акадан. Бу хушманзара масканни яхши кўрган бандаларига Оллоҳ яратган депти. Эри Оллоҳ севган бандаларидан эканлигидан Рисолат она бирам қувонармиш.

— Онажон!

Рисолат она қулоғига аранг чалинган товушдан уйғониб кетди. Бошида Муҳаббат турибди.

— Аччиққина мастава тайёрлаб келгандим, онажон. Иссиғида ичиб олинг.

Онанинг томоғидан сув ўтмади. Кўрган тушидан кейин анча оғирлашиб қолди. Юраги қиса бошлади. Муҳаббатни ташвишга солмаслик учун юраги безовта бўлаётганини айтмади. Шифокорларни ҳам чақиртиргиси келмади. Бошини секингина болишга қўйиб Муҳаббатга маъюсгина боқди. Нимадир демоқчи бўлди-ю, тили калимага келмади. Онанинг бундай аҳволидан саросимага тушган Муҳаббат шифокорларга хабар қилиш учун ташқарига чиқди. Улар хонага киришганда Рисолат сўнгги нафасини олиб бўлган эди.

Ўша куни бутун қишлоқ оёққа турди. Она оқшомда жон бергани учун қишлоқнинг катта-кичиклари кенгашиб, уни ҳовлисида бир кеча меҳмон қилишга келишдилар. Кимдир Тошкентдаги таниш-билишларига қўнғироқ қилиб, Нозимни уй телефонини аниқлаб онасининг ўлганини хабар қилди.

Ҳамқишлоқлар Нозимнинг келишини кутишиб, жаноза вақтини аниқ белгилашмади. Тошкентдан Нозимнинг шифохонада ётгани боис келолмаслиги ҳақида телеграмма келгач, кимдир ишонди, кимдир афсусланиб, Нозимга нисбатан нафрат-ғазаби қўзғади.

— Онанинг тириклигида бир марта хабар олмаган у тошбағир ўғил ўлигида келармиди, — деди Ҳаким ота йиғилганларга. Жанозани ўзимиз ўтказамиз. Қолган маъракаларни ҳам усиз қилаверамиз.

Шу куни қишлоқдошлар Рисолат онани сўнгги йўлга кузатиб қайтдилар.

VI

Кунлар бир-бирини тез қувиб ўтди. Ҳаким отанинг Рисолат онани бетоблиги ҳақида хабар берганига ҳам уч ойдан ошди. Нозим қишлоққа эрта, индин ўтаман деб, бошқарма ва оила ташвишларидан вақт топа олмади.

Келадиган якшанбага Малика гаштакчи дугоналарига дастурхон ёзиш учун Нозимга бозорлик рўйхатини тузиб берди. У Малика айтган барча керакли нарсаларни бир кун олдин ҳайдовчиси билан бирга ҳозиру-нозир қилди.

— Шу куни дугоналарим даврасида ўзингиз бўлишингиз керак, — деди Малика Нозимга, — ахир, қадаҳларни аёл киши очмайди-ку.

— Хизмат биздан, жонидан, — хотинига мулойимгина жавоб қайтарди у.

Ўша куни эрта тонгда ётоқхонадаги телефон узундан-узун жиринглади. Малика телефон гўшагини қулоғига тутиши билан:

— Нозим аканинг уйларими, — нотаниш кишининг овози эшитилди, — янга сизми?

— Эшитаман.

— Нозим акани ҳамқишлоқлари безовта қилаяпти, Рисолат она дунёдан ўтдилар.

— Хўп, айтаман, — Малика гўшакни зарда билан босиб қўйди.

Нозим Маликанинг овозидан уйғониб кетди.

— Эрта азондан ким безовта қилаяпти, — сўради ундан. Малика эрига бепарволик билан жавоб берди.

— Онангиз вафот этибди.

— Нима, — Нозим ётган жойидан сапчиб турди. — Эҳ, аттанг тириклигида бориб кўраолмадим-да.

Нозимдан кўра Маликанинг кайфияти бузилди. У қайнонасига ичи ачиганидан эмас, бугунги дугоналар гаштагини ўйлаб, ичини нимадир тирнагандек асабийлашди. Қайнонасининг юз тузилишини ҳам эслолмайди. Тўйни эртаси куни кучоғига олиб юз кўрди берганини билади. Шундан буён бошқа кўришганлари йўқ. Қайнонаси келин саломга таклиф этганида ҳам аллақандай сабабларни баҳона қилиб бормаган эди. Энди қайси юз билан боради.

Асқар ЖАЛИЛОВ.
(Давоми бор.)

Янги асарлар

Бухоро медицина институтини 2003 йилда тугатган Зуҳро Маратовна Якубова номига берилган № 279104 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли

бекор қилинади.

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

"Адолат" газетаси ижодий жамоаси газета таҳрир ҳайъати аъзоси, "Фарғона дон маҳсулотлари" уюшмаси бошқаруви раисининг ўринбосари Абдусамат Мамажоновга отаси

Мўйдинхўжа ҳожининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Равшан ХАЙДАРОВ, Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Каримжон РИХСИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Бобоқул ТОШЕВ, Рустам АЗИМОВ, Турғун ЭРГАШЕВ, Абдусамад МАМАЖОНОВ, Ўткир ЖЎРАЕВ, Муҳаммад РАҲМОН, Низомиддин НУРМАТОВ, Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ.

Телефонлар:
Қабулхона – 136-53-14.
Факс: (8.371) 133-41-89.
Бўлимлар:
Сиёсат ва партия ҳаёти – 136-55-96.
Маънавият, адабиёт ва санъат – 136-53-14.
Хатлар – 136-53-14.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма Г— 500, Адади 2068
Ҳажми—2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Саҳифаловчи — Аслиддин БЎРИЕВ
Навбатчи— Жамшид МАТЁҚУБОВ

Газета IBM компьютерида терилди.
Босишга топшириш вақти—23.00.

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. ● Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. ● Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди.